

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Studijní program: Demografie

Studijní obor: Demografie se sociální geografii



Lucie Horáková

Registry v České republice a jejich možné využití pro demografii
Public registers in the Czech Republic and their usage
in demography

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: RNDr. Luděk Šídlo, Ph.D.

Praha, 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 27. 7. 2016

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce RNDr. Lud'ku Šídlovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování této práce. Ráda bych také poděkovala všem nejbližším za všeobecnou podporu.

Registry v České republice a jejich možné využití pro demografii

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je představení registrů spadajících do správy ministerstev a jiných státních institucí, a porovnat data sbíraná ve sčítání lidu a v těchto registrech. Následně byl navrhnout způsob, jak a do jaké míry by bylo možné za pomoci registrů nahradit sčítání lidu a zda by bylo možné tyto registry sloučit do jednoho, anebo alespoň jejich počet zredukovat. S ohledem na vysoký počet různých registrů spočíval jejich výběr s faktem, zda sbírané údaje v daném registru nějakým způsobem souvisí s obyvatelstvem. Jednotlivé registry byly popsány z hlediska jejich funkce a výčtu sbíraných dat a zakomponovány do procesu SLDB, ovšem ne všechna data se z těchto registrů dají získat.

Klíčová slova: registry; evidence obyvatel; sčítání lidu, domů a bytů, Česká republika

Public registers in Czech Republic and their usage in demography

Abstract

The aim of this thesis is to introduce registers in gestion of ministries and other government bureaus and compare collected data in these registers with the ones collected in census. From the comparision results was designed process and methodology to replace census using paper forms with automatically collected data from registers or at least reduce the number of questions filled in the forms. With respect to huge scale of different registers used in Czech Republic, the selection of registers was conditioned with their connection to census collected data. Such registers are described with their function, collected data and their connection to census. It is clear, that this possibility is viable for main part of collected data, for the other part additional survey is still needed.

Keywords: public registers, register of inhabitants, Population and Housing Census, Czech Republic

OBSAH

Seznam tabulek	7
Seznam obrázků	7
Seznam použitých zkratek.....	8
1 Úvod.....	10
1.1 Cíle práce	10
1.2 Struktura práce	10
1.3 Diskuze s literaturou	11
2 Počátky dnešních registrů	12
2.1 Období od nejstarších dob do počátku 16. století	12
2.2 Období od počátku 16. století do konce 17. století	13
2.3 Období od počátku 18. století do 20. století.....	16
3 Registry v současnosti.....	18
3.1 Základní registry veřejné správy	18
3.1.1 Registr obyvatel	19
3.1.2 Registr osob.....	21
3.1.3 Registr územní identifikace, adres s nemovitostí	22
3.1.4 Registr práv a povinností	23
3.2 Registr pojištěnců.....	24
3.3 Národní zdravotní registry	25
3.3.1 Národní zdravotnický informační systém	26
3.4 Sdružené informace matrik studentů.....	27
3.4.1 Školní matriky	27
3.5 Jednotný informační systémy práce a sociálních věcí	28
4 Sčítání lidu a jejich možné napojení na současné registry	32
4.1 Historický vývoj sčítání lidu	32
4.2 Sčítání lidu, domů a bytů 2011	33
4.2.1 Legislativní rámec.....	33
4.2.2 Údaje sbírané ve SLDB a jejich možné nahrazení z registrů	35
4.2.3 Doptávání jinak nezjistitelných údajů	39
4.3 Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021.....	40
4.4 Metodiky SLDB používané v zahraničí	41
4.5 Možné rozšíření zjišťovaných údajů v SLDB.....	42

5 Závěr	43
Seznam použité literatury.....	45
Přílohy.....	50

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Údaje nezbytné pro vedení registrů a jejich původ.....	24
Tab. 2: Porovnání vedených údajů z AIS EO v dílčích IS MPSV ČR.....	30
Tab. 3: Přehled zjišťovaných údajů ve SLDB 2011 a jejich potenciální zdroj v současných registrech.....	36
Tab. 4: Podíl metod použitých při SLDB v roce 2010 ve státech EU, v USA a v Kanadě.....	41

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Schéma základních registrů	19
--	----

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AIS	Agendový informační systém
AIFO	Agendový identifikátor fyzických osob
CAPI	Computer Assisted Personal Interview
CATI	Computer Assisted Telephone Interviewing
CAWI	Computer Assisted Web Interview
CIS	Cizinecký informační systém
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DPČ	Dohoda o provedení činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
DS	Datová schránka
EO	Evidence obyvatel
EOP	Evidence občanských průkazů
ECD	Evidence cestovních dokladů
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
IČO	Identifikační číslo osoby
IČP	Identifikační číslo provozovny
IS	Informační systém

ISCED	The International Standard Classification of Educat
ISCO	The International Standard Classification of Occupations
ISZR	Informačního systému základních registrů
LAU	Local Administrative Units
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NACE	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique
NZIS	Národní zdravotnický informační systém
ORG	Převodník identifikátoru fyzických osob
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PAPI	Paper Assisted Personal Interviewing
POINT	Podací Ověřovací Informační Národní Terminál
RČ	Rodné číslo
ROB	Registr obyvatel
ROS	Registr osob
RPP	Registr práv a povinností
RÚIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
SIMS	Sdružené informace matrik studentů
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SŠ	Střední škola
SZR	Správa základních registrů
TP	Trvalý pobyt
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
ZIFO	Zdrojový identifikátor fyzické osoby
ZR	Základní registry
ZŠ	Základní škola

Kapitola 1

Úvod

Období 21. století se vyznačuje masovým nástupem technologií z různých sfér soukromého i veřejného života. V souvislosti s pokrokem technologií se nabízí otázka, zdali by se nedal zjednodušit a zrychlit proces sbírání informací o obyvatelstvu a využít jej např. při sčítání lidu, domů a bytů. Veřejná správa o občanech sbírá různé informace, které uchovává v různých informačních systémech¹, a tyto systémy by teoreticky v budoucnu mohly nahradit sčítání lidu, jak jej známe z poslední doby, tedy distribuci papírových formulářů, jejich vyplnění a odeslání/předání na sběrné místo. Od roku 2012 byl zahájen provoz Základních registrů (ZR), ze kterých jsou často čerpány základní informace pro další registry, a které by mohly sloužit jako základ pro „zautomatizované“ sčítání lidu.

1.1 Cíle práce

V Česku existuje okolo 90 registrů (příloha 1) vedených ministerstvy a státními institucemi. Tyto registry vedou nejrůznější informace o institucích, firmách, věcech, ale i mnoho osobních údajů o obyvatelích.

Hlavním cílem tedy bylo vytvořit přehled existujících registrů týkajících se obyvatel, popsat jejich funkci a jaké údaje o obyvatelích sbírají, a následně srovnat sbírané údaje v registrech s údaji sbíranými ve Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 (SLDB) v České republice (ČR) a zjistit, které údaje by se daly zjistit přímo z registrů a na které je nutné se doptat, protože jejich zjištění není jiným způsobem možné.

1.2 Struktura práce

Práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola seznamuje čtenáře s tématem a nastiňuje velmi stručný obsah práce. Poslední část první kapitoly je věnována diskusi s literaturou, která čtenáři

¹ V této práci je informačním systémem myšlen registr a vice versa.

představuje citované autory a zdroje. Druhá kapitola se věnuje historii sběru dat o obyvatelích, o historických pramenech a způsobu jejich zapisování od nejstarších dob až do 20. století.

Třetí kapitola vychází již ze současnosti a je výčtem registrů týkajících se obyvatel. U jednotlivých registrů je popsána jejich funkce, z jakého zákona vycházejí a jaké údaje sbírají. Následující čtvrtá kapitola se zabývá sčítáním lidu od roku 1869 až po poslední Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, které je popsáno podrobněji včetně jeho legislativního rámce a je na něj navázáno srovnání sbíraných údajů s údaji v registrech. V závěru této kapitoly je popsána stručná metodika sběru dat v zahraničí s příklady států a jejich způsobu konání sčítání. Poslední pátá kapitola je závěrečné shrnutí práce.

1.3 Diskuze s literaturou

Evidenci obyvatelstva v historickém kontextu se zabývá Ludmila Fialová, ve své práci *Dějiny obyvatelstva českých zemí* (1996), kde se zabývá nejen vývojem populace, ale také sběrem dat, uvádí a popisuje mnoho druhů dokumentů o evidenci obyvatelstva a způsobu jejich vedení od nejstarších dob po 20. století. Tato kniha poskytuje ucelený pohled na celou historii populačního vývoje na území českých zemí. V některých částech totožným tématem, se zabývala Pavla Horská, která svou práci *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy* (1990) vztáhla na evropský kontext. Tématem historického vývoje obyvatelstva se dále zabývá Vladimír Srb ve své práci *1000 let obyvatelstva českých zemí* (2004), ve kterém podrobně mapuje demografický vývoj v českých zemích a zmiňuje se i o historických soupisech obyvatelstva. Václav a Jarmila Červení se ve své práci *Berní rula: generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651* (2003) v úvodu zmiňují o některých z písemných pramenů.

Metodika sběru dat a výčet sbíraných dat o obyvatelstvu jsou v současnosti upraveny legislativně, jak na úrovni českého státu, tak na úrovni evropské (Eurostat). Pro SLDB 2011 byla vydána jednotná právní úprava pro všechny členské státy Evropské unie (EU). Tato data jsou sbírána převážně elektronicky nebo jsou alespoň elektronizována.

Kapitola 2

Počátky dnešních registrů

Druhá kapitola pojednává o historických pramenech evidence obyvatelstva, tedy jaké prameny existovaly a jaké údaje se v nich vedly, a o způsobu jejich vedení na našem území. Kapitola je rozdělena chronologicky do tří podkapitol od nejstarších dob až po 19. století.

2.1 Období od nejstarších dob do počátku 16. století

První zmínky o výskytu lidské populace na našem území jsou staré přibližně jeden milion let. Podle Fialové (1996) z období pravěku, starověku a velké části středověku existují pouze nepsané prameny, z tohoto důvodu se badatelům historických populací nenachází jiná možnost, než vycházet pouze z archeologických nálezů tehdejších sídlišť a pohřebišť. Statistické údaje pocházející z těchto období jsou tedy založeny pouze na odhadech badatelů (Fialová, 1996). Výzkumem nepsaných pramenů se zabývá paleodemografie, která pracuje s čísly vycházející z podrobného zkoumání kosterních nálezů (Stloukal, 1962). Jejím opakem je věda zabývající se psanými prameny, kterou dnes známe pod názvem historická demografie (Fialová, 1996).

Pro období středověku neexistují demografické prameny v celostátním rozsahu, jelikož řízení země nebylo jednotné, a tak prameny byly sepisovány jednotlivými orgány místní moci, světskými nebo církevními, což mělo za následek, že se prameny mohly vzájemně více či méně odlišovat v závislosti na území. Statistické prameny, které byly nejčastěji ve formách různých soupisů a zápisů, vznikly z ekonomických důvodů, jako je vybírání daní, odvody k vojsku či zjištění majetku. Obsahem těchto pramenů byly záznamy o poddaných osobách, o jejich majetku a uložených daních nebo jiných povinnostech, o obývaných domech a o potenciálních brancích.

V Českých zemích se za nejstarší dochovaný soupis považuje soupis majetku litoměřického kostela z r. 1058 (Srb, 2004). Důležitý pokrok pro dnešní registry obyvatel nastal v období 13.–15. století, kdy začaly vznikat nové prameny a nové metody ve sběru údajů o tehdejší obyvatelstvu na našem území. Objevily se dostatečně obsáhlé soubory písemných pramenů, které se vyskytovaly v různých formách (Fialová, 1996). Za klíčové písemné prameny, vzniklé v období vrcholného a pozdního středověku, se považují ty, které vznikly po kolonizaci ve 13. století ve spojitosti se zakládáním měst (Srb, 2004). Typickým příkladem jsou městské

knihy, jejichž obsahem byla nejčastěji právní ujednání různých druhů. Těchto knih existovalo několik typů, odlišovaly se například dle velikosti města či doby, ze které knihy pocházely. Městské knihy se obvykle vyskytovaly ve formě berních knih a berních rejstříků. Berní knihy byly často nazývány jako městské dávky, jejichž obsah se mohl různit. Nejčastěji však byli zaznamenáváni poplatníci městské berně² a jejich zdanitelný, movitý a nemovitý, majetek či dávky z řemesel a živností. Základem těchto knih byl výčet obyvatel, a k nim přiřazená finanční částka, kterou měli platit městu. Naopak berní rejstřík evidoval výši částky, kterou daný občan opravdu zaplatil. Nedokonalost berních knih a rejstříků spočívala v neevidování rodinných příslušníků plátců berně a nejchudšího městského obyvatelstva.

Písemné prameny berního typu z českých (např. České Budějovice, Cheb) a moravských (např. Brno, Znojmo) měst pocházejí již ze 14. století. Umožňují nám přiblížení zkoumané doby na základě zpracování statistických údajů, za pomoci kterých můžeme odhadovat počty osob žijících ve městě spolu s jejich národnostní, majetkovou či socioprofesionální strukturou. Ve městech, kde se berní knihy a rejstříky nedochovaly, je potřeba vycházet z jiných městských písemností. Odhady obyvatel z těchto materiálů jsou ale často méně přesné a stanovují se na základě počtu domů, přičemž tato metoda je značně nespolehlivá, jelikož počet osob obývajících jeden dům byl z hlediska času proměnný. Ve větších městech se žádné systematické soupisy domů ze středověku nedochovaly.

Písemnosti, dokazující existenci vesnické populace v 13.–15. století jsou v porovnání s městskými prameny podstatně chudší. Podobně jako ve městech byly berní knihy, na vesnici se vyskytovaly dokumenty zvané urbáře (Fialová, 1996), jejichž funkci srozumitelně vysvětluje Bumba (2007, str. 125): „Urbářem se nazývala kniha, do které vrchnosti před rokem 1650 nechaly zapisovat veškeré své držebnosti, zejména však požitková práva. Kromě toho byly do urbářů zapisovány i držebnosti poddaných a jejich povinnosti k vrchnosti, jako např.: roboty, naturální a peněžní dávky, ale i to, čím byly vrchnosti povinny svým poddaným.“

Některé urbáře obsahují seznam osob vlastnících poddanské usedlosti se záznamy o velikosti těchto usedlostí a o povinnostech vlastníka, dále zde lze zjistit majetkovou a národnostní strukturu hospodářů. Ostatní urbáře evidovaly pouze počet poplatných lánů, jmenný seznam či počet hospodářů se v nich nenachází (Fialová, 1996).

2.2 Období od počátku 16. století do konce 17. století

Na počátku 16. století začínají vznikat různé prameny, které se svým obsahem již zařazují mezi kvalitnější (Horská, 1990), evidují individuální demografická data, např. porodnost či úmrtnost, a umožňují tak sledovat populační vývoj téměř stejným způsobem, jakým jej provádíme dnes. Proto je také někdy toto období odborníky nazýváno jako protostatistické. Prameny již evidují obyvatelstvo v celozemském měřítku, ve srovnání se středověkými prameny jsou přesnější a obsáhlejší (Fialová, 1996).

² Poplatky městu z nemovitého i movitého majetku.

Nové prameny se často vyskytují jako jmenné soupisy obyvatel, které byly obvykle vedeny městskými úřady, vrchnostenskými kanceláři, státem či církví. Účelem vedení těchto pramenů byla zejména evidence pracovních sil, daňových poplatníků, vojáků, konzumentů potravin, příslušníků jednotlivých řemesel, náboženství apod. (Horská, 1990).

Určitý podíl na vzniku poměrně rozsáhlé pramenné základny měla právě církev. Církevní spisy vznikaly za účelem potřeb církevní správy, které nejprve nepatřily mezi nejvhodnější pro demografický výzkum, protože obsahovaly pouze malé množství dat (Fialová, 1996) a např. místo data narození se zapisovaly pouze data křtů (Horská, 1990), ale po roce 1500 se církevní spisy a církevní matriky staly základním pramenem, který již svým obsahem umožňoval studium přirozené měny³ – plodnosti, úmrtnosti a sňatečnosti (Fialová, 1996). Postupem času se o vedení matrik začal zajímat stát, následovalo vydávání různých nařízení a od pol. 20. stol. převzal úplné vedení matrik do své správy (Horská, 1990).

Prvním typem církevních pramenů, které vznikly původně ve Španělsku na konci 15. století, byly zpovědní seznamy. Sloužily ke kontrole provedené zpovědi, vycházely každoročně a po roce 1627 se hustěji objevují také na našem území. Druhým typem jsou tzv. libri status animarum neboli soupisy duší. Tento pramen má kořeny v Itálii již v 16. století, ale u nás se ujal až v 18. století. Obsahem soupisu byla jména farníků včetně dětí, věk, sociální status či informace o stěhování. Třetím a nejdůležitějším typem církevních pramenů pro demografii jsou církevní matriky, které jako jediné evidují narození, úmrtí a sňatky. Naše nejstarší matriky pochází z Jáchymova z roku 1531, z Horní Blatné z r. 1541 či z Abertam z r. 1544 (Fialová, 1996).

Z poloviny 17. století se pro Čechy dochovaly dva významné prameny, jako je Berní rula z roku 1654 a Soupis obyvatel podle víry z roku 1651 (Horská, 1990).

Berní rula je považována za nejstarší evidenci obyvatelstva, která vznikla na základě iniciativy státu. Předchůdcem Berní ruly byly berní rejstříky, které evidovaly počty všech berních poplatníků na celém území a v polovině 17. století byly nahrazeny katastry (seznamy pozemků), jejichž cílem bylo zvýšit přesnost rozvržení berní (Berrová, 2010), a také byly mnohem podrobnější a obsahovaly jmenný výčet berních poplatníků včetně jejich movitého i nemovitého majetku (Fialová, 1996)

Berní rula (též První rustikální katastr) byla tedy prvním katastrem na území Čech, který zaznamenával všechna obydlí kromě domů či objektů, které berní nepodléhaly (Berrová, 2010). Základní berní jednotkou byla uváděna usedlost a k ní patřící půda, která se dělila na obdělávanou, podle kvality (dobrá, prostřední, špatná), a na neobdělávanou (Červený, 2003). Dále se evidovaly usedlosti osazené a nově osazené, pusté a nově pusté, a obyvatelé se dělili na sedláky, chalupníky a zahradníky. Jednotlivé zápisy obsahovaly jméno majitele domu či poddanských usedlostí, a u poddaných se zjišťovala rozloha půdy, chmelnice, vinice či lesů, počty dobytka a domácího zvířectva, a provozování řemesla (Berrová, 2010).

³ Rozdíl počtu narozených a zemřelých za určité období. Kladný výsledek znamená přirozený přírůstek obyvatel a záporný výsledek je přirozený úbytek obyvatel.

Soupis poddaných podle víry z roku 1651 je považován za nejcennější ze jmenných soupisů, poskytuje data přibližně pro polovinu panství v Čechách a jeho cennost je dána tím, že vznikl ve stejnou dobu jako Berní rula z roku 1654, což umožňuje data propojovat (Fialová, 1996). Vycházel z patentu platného od 4. února 1651, který nařizoval všem krajským hejtmanům opatřit soupis obyvatelstva podle náboženského vyznání. Do soupisu se zapisovali všichni obyvatelé (poddaní, vrchnost, úředníci, měšťané královských i poddaných měst a svobodníci) kromě vojáků a duchovenstva. (Červený, 2003). Zapisovanými údaji bylo jméno, rodinný stav, sociální postavení, povolání, příbuzenský vztah členů rodiny k hlavě rodiny, věk a náboženské vyznání⁴.

I přes veškeré snahy pověřených osob⁵ se nepodařilo soupisy kompletně zpracovat, za některé dřívější kraje chybí údaje úplně. Soupisy obsahovaly mnoho nedostatků, jak v nekompletnosti dochování, tak v nejednotnosti zpracování, např. děti byly zapisovány odlišně dle krajů, někde byly zapisovány všechny děti, v jiných krajích až děti od 10 až 12 let. Získané údaje nebyly vždy úplně pravdivé, např. obyvatelstvo svůj věk neznalo nebo ho často zaokrouhlovalo na násobky čísla pět. Údaje sice nebyly přesné, ale umožňují nám udělat si představu o tehdejším stavu na našem území po třicetileté válce, zejména o populační situaci (zjištění populačních ztrát), o sociálním složení obyvatelstva či o počtu křesťanských jmen, která v této době byla často používána jako jediný identifikátor osoby (Berrová, 2010).

Nezanedbatelnými prameny jsou pro nás i středověké kroniky, i přesto že neobsahují téměř žádné číselné údaje, a pokud ano, tak jsou velice nespolehlivé. Jsou stejně důležité jako berní knihy či urbáře proto, že nám umožňují doplnit kvalitativní pohled na danou dobu (Fialová, 1996).

Neméně významný pramen je Soupis konzumentů soli z roku 1702, který je považován za „první úřední sčítání obyvatelstva Čech“ (Berrová, 2010, příloha str. 4). V těchto soupisech byli evidováni pouze přítomní obyvatelé žijící na území Čech a byli identifikováni podle křestního jména. Příjmení ještě v této době nebylo obvyklé, častěji bylo používáno příjmí (předchůdce příjmení), které nebylo dědičné. Císař Josef II. v roce 1780 vydal patent, který nařizoval stálost, dědičnost a povinnost používat příjmení pro jednotnou identifikaci osob, jak je známe dnes, podle jména a příjmení (Červený, 2003). Soupis zaznamenával osoby starší 10 let a rozlišoval mezi křesťany a židy.

Žádný z uvedených pramenů nevznikl primárně kvůli demografickým účelům, nýbrž k evidenci berních poplatníků, poddanských usedlostí apod., tedy k účelům hospodářským (Fialová, 1996).

⁴ U nekatolíků se uváděla poznámka, zda je či není naděje, že by se katolíky stali.

⁵ Hejtman či vrchnostenský úředník.

2.3 Období od počátku 18. století do 20. století

V polovině 18. století byla státem zavedena opatření, která se zaměřovala na modernizaci státní správy na území habsburské monarchie (Berrová, 2006). Tato opatření nevznikla náhodně, ale z důvodu potřeby státu mít přehled o hospodářské a populační kapacitě jednotlivých zemí, jelikož neustále hrozila válka s Osmanskou říší. Typickým příkladem takového opatření bylo vytvoření systému, který zaznamenával údaje o početnosti a skladbě populace za pomoci využití evidence obyvatelstva (Berrová, 2010).

Nové období pro vývoj soupisů obyvatel začalo 13. říjnem 1753, kdy císařovna Marie Terezie vydala patent o každoročním sčítání lidu, které se v následujícím roce, tj. v r. 1754, uskutečnilo. (ČSÚ, 2012). Soupis obyvatelstva byl proveden pouze ve středoevropských habsburských panstvích⁶ z důvodu největší stability ve srovnání s ostatními zeměmi habsburské monarchie. Tento soupis obyvatelstva byl prvním svého druhu v Evropě (Fialová, 1996) a poprvé se tak soupis vykonával současně a jednotně na celém území monarchie (ČSÚ, 2012).

Obvyklými pověřenými osobami ke sběru dat pro soupis byly duchovenstvo a vrchnost (Berrová, 2006). Oba pověřené orgány disponovaly totožným formulářem, který obsahoval tabulku na požadované třídění obyvatelstva podle věku, pohlaví a rodinného stavu, a také dělení osob podle původu, na křesťanské a židovské (Šmíd, 2005). S ohledem na tehdejší dobu byl velmi dobře připraven, dokonce následující soupisy byly hůře provedeny, než ten první.

V následujících letech byly vydány další reskripty, které postupně upravovaly způsob evidence osob. S každým dalším reskriptem přišly změny a určitá vylepšení, např. kdo a jak bude evidenci zapisovat, které údaje se budou zjišťovat apod. S plynoucími roky začala klesat kvalita spisů, důvodem byl stále nižší zájem ze strany vrchnosti i církve. Spisy obsahovaly několik nedostatků, například nebyly zaznamenávány děti do jednoho roku nebo součty dle věkových skupin a součty dle profesí tvořily mezi sebou velké rozdíly (Fialová, 1996). Soupisy se vykonávaly téměř sto let až do roku 1851, kdy byla souvislá řada konskripční domácího obyvatelstva na našem území ukončena (Berrová, 2010).

Od roku 1770 převzal organizaci soupisů obyvatelstva Vojenský erár, který za podpory krajské civilní administrativy pravidelně připravoval a následně vykonával soupisy obyvatelstva v habsburských zemích a v zemích České koruny. Získaných údajů bylo mnohem méně než v předchozích soupisech, jelikož hlavním účelem Vojenského eráru bylo zaměřit se převážně na muže schopné vykonávat vojenskou službu. Pozitivem bylo vylepšení sčítacích metod a odhalení 600 tisíc, do té doby skrytých osob před výkonem vojenské služby. Soupisy spravované vojenskými orgány pokračovaly až do konce 18. století (Fialová, 1996).

Od roku 1778 byla zavedena pro každé osídlené místo populační kniha, v níž byli zaznamenáni všichni obyvatelé podle jednotlivých domů a rodin, u každé osoby se zapisoval věk, pohlaví a rodinný stav. V nadcházejících letech se souhrnné údaje za osady, panství i kraje

⁶ Země koruny České, Štýrsko, Horní a Dolní Rakousy, Tyrolsko, Kraňsko a Korutansko.

získávaly na základě populačních knih (Berrová, 2006). S evidencí obyvatelstva úzce souviselo i katastrální rozdělení území, jelikož prameny (matriky, populační knihy, atd.) byly obvykle vztaženy právě k určité oblasti. V polovině 19. století nastaly významné změny v dělení katastrálního území, kdy nespočet měst, městeček a vsí bylo spojeno do katastrálních obcí, místo panství vznikaly okresy a kraje byly zrušeny.

Zásluhou Josefa II., který v roce 1784 udělil povinnost správcům matrik, aby pravidelně každý rok posílali výpisy z matrik, dle již jednotného formuláře, příslušné státní správě, máme dnes možnost studovat a zpracovávat data o pohybu obyvatelstva, kdy nejstarší údaje pocházejí z roku 1785. Tento způsob evidence byl prováděn až do roku 1949, poté vedení matrik a evidenci obyvatelstva jednotlivých obcí začala zajišťovat státní správa (Fialová, 1996).

Kapitola 3

Registry v současnosti

Následující kapitola představuje výběr z registrů a jejich informačních systémů. Výběr představuje registry, které mohou mít potenciální využití v demografii. U každého registru je stručně popsána jeho funkce, jaká sbírá data, kdo je správcem apod.

3.1 Základní registry veřejné správy

Základní registry jsou nezbytnou součástí pro realizaci a provoz moderního e-Governmentu, který využívá moderních elektronických prostředků k dosažení několika následujících cílů, a to k větší efektivitě (sdílení dat mezi jednotlivými registry, snížení byrokratické zátěže pro občany i úředníky a zrychlení procesu vyřízení žádostí), k vyloučení nejednotných a sloučení duplicitních údajů, a k dostupnosti aktuálních údajů kdekoliv a kdykoliv (SZR, 2016a). Jedná se o dosud největší inženýrský projekt veřejné správy realizovaný v České republice (IVS, 2012).

ZR vznikly na základě usnesení vlády č. 197 ze dne 28. února 2007, kde byla přijata „Strategie Efektivní veřejné správy a přátelské veřejné služby (Smart Administration) v období 2007–2015“ a následně pak přijetím zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Oficiální zahájení provozu základních registrů se uskutečnilo 1. července 2012. Projekt základních registrů je financován ze strukturálních fondů Evropské unie (SZR, 2016a).

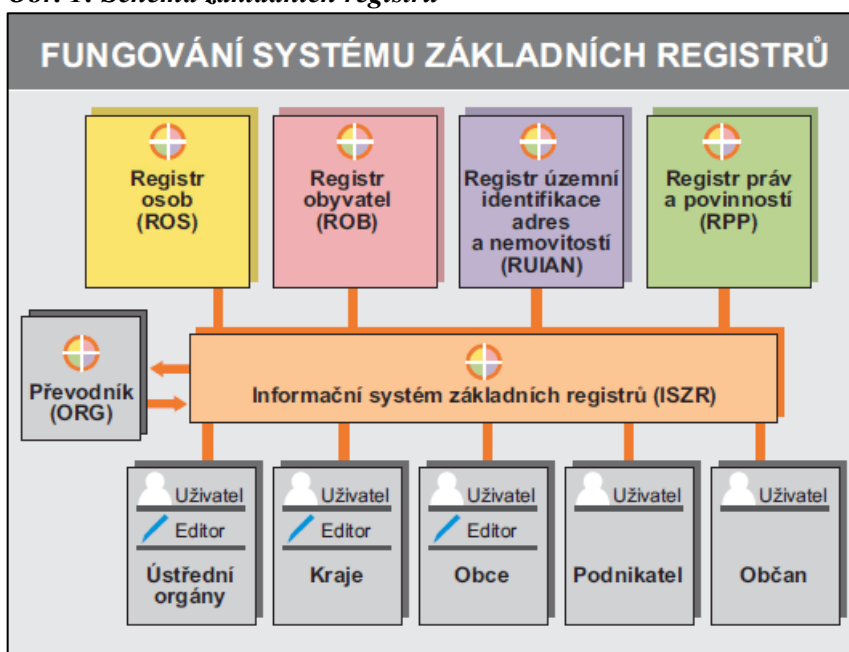
System základních registrů se skládá ze čtyř následujících registrů – Registr obyvatel (ROB), Registr osob (ROS), Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN), a Registr práv a povinností (RPP), které budou jednotlivě představeny v následujících podkapitolách. Všechny zmíněné registry fungují v rámci Informačního systému základních registrů (ISZR), který slouží jako jednotné rozhraní pro přístup k referenčním údajům v základních registrech a je spravován Správou základních registrů (SZR) (IVS, 2012).

SZR vznikla na základě zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Hlavní činností SZR je provoz ISZR, ROB, ROS, RPP a jejich bezpečnost, dále propojení vazeb mezi jednotlivými základními registry a agendovými informačními systémy prostřednictvím ISZR, zpřístupnění

referenčních údajů ze základních registrů a agendových informačních systémů přes ISZR, v neposlední řadě i vedení záznamů o událostech souvisejících s provozem ISZR (SZR, 2016b).

Na obrázku 1 je schéma základních registrů zobrazující postavení a vztah mezi jednotlivými registry a ISZR. Jednotlivé základní registry a editoři dat jsou propojeni skrze ISZR, který vzájemně komunikuje s převodníkem identifikátorů fyzických osob (ORG). ORG je velmi důležitým prvkem, který v procesu zajišťuje ochranu osobních údajů v celém systému základních registrů. Hlavní činností převodníku je generovat a přidělovat agendové identifikátory (ZIFO, AIFO) takovým způsobem, aby nebylo možné odvodit identifikátory dalších agend základních registrů na základě znalosti jednoho identifikátoru jako tomu bylo dříve, kdy univerzálním identifikátorem bylo rodné číslo. Převodník identifikátorů fyzických osob spravuje Úřad pro ochranu osobních údajů.

Obr. 1: Schéma základních registrů



Zdroj: http://www.szrcr.cz/uploads/sch_ma_fungov_n_ZR.gif

3.1.1 Registr obyvatel

Registr obyvatel (ROB) je jedním ze čtyř základních registrů veřejné správy. V ROBu jsou zaznamenávány údaje o všech občanech České republiky, o cizincích s povolením k pobytu v ČR, o cizincích, kterým byl na území ČR udělen azyl nebo doplňková ochrana, o jiných fyzických osobách, o nichž jiný právní předpis stanoví, že budou vedeny v Registru obyvatel (SZR, 2016c).

Vedené údaje v ROBu jsou rozděleny na dvě základní skupiny a to na referenční údaje a na další údaje. Referenční údaje jsou specifické tím, že za jejich správnost a aktuálnost ručí stát. Pokud občan provede změnu údajů v jedné agendě, změna se projeví i v dalších agendách veřejné správy, aniž by musel všechna místa jednotlivě informovat o dané změně.

Mezi referenční údaje vedené v agendových systémech ROBu patří:

- *jméno, příjmení;*
- *adresa místa pobytu;*

- *datum, místo a okres narození;*
- *rodné číslo (RČ);*
- *datum, místo a okres úmrtí;*
- *státní občanství;*
- *čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů;*
- *záznam o zřízení datové schránky a identifikátor datové schránky.*

Druhou skupinou jsou tzv. další údaje, u kterých se jedná zejména o provozní údaje, které zachycují využívání či poskytování údajů (111/2009 Sb.). Všechny zmíněné údaje se evidují v několika agendových systémech.

ROB je založen na pěti agendových informačních systémech, za jejichž pomocí jsou do ROBu editovány referenční a další údaje o fyzických osobách. Pověřeným správcem je Ministerstvo vnitra ČR a jednotlivé agendy spravují různé instituce.

1. Agendový informační systém evidence obyvatel (AIS EO)

Eviduje údaje o státních občanech České republiky. Správu systému zajišťuje Ministerstvo vnitra ČR. Údaje, které se zapisují do AIS EO:

- *jméno, příjmení;*
- *datum narození, rodné číslo;*
- *pohlaví;*
- *adresa místa trvalého pobytu, včetně předchozích adres místa trvalého pobytu;*
- *počátek trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místu trvalého pobytu nebo datum ukončení trvalého pobytu na území České republiky;*
- *datum narození/úmrtí;*
- *místo a okres narození/úmrtí;*
- *státní občanství;*
- *jméno, příjmení a rodné číslo otce, matky, popřípadě jiného zákonného zástupce;*
- *rodinný stav, datum, místo a okres uzavření manželství, anebo datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o rozvodu manželství;*
- *datum, místo a okres vzniku partnerství, anebo datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o zrušení partnerství;*
- *jméno, popřípadě jména, příjmení a rodné číslo manžela nebo partnera;*
- *jméno, příjmení a rodné číslo dítěte (MV ČR, 2014).*

2. Agendový informační systém cizinců (AIS CIS)

Zaznamenává údaje o cizincích s trvalým pobytem nebo s dlouhodobým pobytem, o občanech EU, o azylantech, a o jiných fyzických osobách. AIS CIS je spravován Policií ČR a Ministerstvem vnitra ČR. V tomto systému jsou zapisovány následující údaje:

- *jméno, příjmení;*
- *adresa místa pobytu;*
- *datum, místo a okres narození;*
- *datum, místo a okres úmrtí;*
- *státní občanství;*
- *čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů – průkaz o povolení k pobytu.*

3. Agendový informační systém občanských průkazů (AIS EOP)

Správce je Ministerstvo vnitra ČR a eviduje následující údaje:

- *čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů – občanský průkaz (obecní úřad obce s rozšířenou působností);*
- *bezpečnostní osobní kód občanského průkazu (obecní úřad obce s rozšířenou působností).*

4. Agendový informační systém cestovních dokladů (AIS ECD)

Správce je Ministerstvo vnitra ČR a eviduje následující údaj:

- *čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů – cestovní pas (Ministerstvo vnitra z údajů získaných od výrobce dokladu).*

5. Agendový informační systém datových schránek (AIS DS)

Správce je Ministerstvo vnitra ČR a eviduje následující údaj:

- *záznam o zpřístupnění datové schránky fyzické osoby (SZR, 2016d).*

3.1.2 Registr osob

Registr osob (ROS) je druhým registrem patřícím do základních registrů. V ROSu se vedou údaje o právnických osobách, o organizačních složkách právnických osob, o organizačních složkách státu, o podnikajících fyzických osobách, o zahraničních osobách a organizačních složkách zahraničních osob a o organizacích s mezinárodními prvky (111/2009 Sb.).

Význam tohoto registru spočívá v evidenci základních identifikačních údajů o osobách, jejich provozovnách a statutárních zástupcích. Všechny osoby vedené v ROSu mají jednoznačný identifikátor, tzv. IČO – identifikační číslo osoby (SZR, 2016e). Ministerstvo vnitra ČR a Policie ČR poskytují správci registru osob referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců, pro účely editace údajů a jejich vedení. Správce registru osob je Český statistický úřad (ČSÚ), který je zároveň garantem správnosti vedených údajů a editorem identifikátorů registru osob, tj. určuje identifikační číslo osoby a identifikační číslo provozovny (IČP).

Mezi údaje vedené v ROSu patří:

- *obchodní firma nebo název nebo jméno, příjmení;*
- *jméno, příjmení fyzické osoby;*
- *agendový identifikátor fyzické osoby pro agendu registru osob;*
- *datum vzniku nebo datum zápisu do evidence podle jiných právních předpisů;*
- *datum zániku nebo datum výmazu z evidence podle jiných právních předpisů;*
- *právní forma;*
- *záznam o zřízení datové schránky a identifikátor datové schránky;*
- *právní stav;*
- *adresa sídla osoby nebo adresa místa podnikání fyzické osoby;*
- *datum zahájení provozování činnosti v provozovně;*
- *datum ukončení provozování činnosti v provozovně;*
- *adresa místa provozovny;*
- *adresa místa pobytu v České republice ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj;*
- *status veřejné prospěšnosti;*
- *datum povolení zápisu statusu veřejné prospěšnosti;*
- *datum odnětí nebo pozbytí statusu veřejné prospěšnosti (111/2009 Sb.).*

Data pro ROS jsou získávána z těchto zdrojů: obchodní rejstřík, rejstřík živnostenského podnikání, informační systémy nebo evidence vybraných ministerstev a ústřední orgány státní správy, profesní komory, obce, kraje nebo veterinární správa (SZR, 2016e). Úplný seznam editorů a správců naleznete v příloze (příloha 2) této práce.

3.1.3 Registr územní identifikace, adres s nemovitostí

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) je dalším registrem patřícím do skupiny základních registrů. Byl vytvořen pro účely zaznamenávání údajů o územních prvcích⁷, údajů o územně evidenčních jednotkách⁸, adres, územní identifikace a údajů o účelových územních prvcích. RÚIAN je veřejný registr, který umožňuje široké veřejnosti bezplatný vzdálený přístup k datům skrze vlastní internetovou aplikaci⁹. Na rozdíl od předchozích registrů v RÚIAN nejsou vedeny žádné osobní údaje a informace o právnických osobách – údaje o vlastnictví jsou dostupné z katastru nemovitostí. Správcem RÚIAN je Český úřad zeměměřičský a katastrální (111/2009 Sb.).

Přehled vedených referenčních údajů:

- *území státu;*
- *katastr, parcela, nemovitost;*
- *kraje, obce, části obcí;*

⁷ Územním prvkem je část zemského povrchu vymezená hranicí, adresní místo nebo stavební objekt.

⁸ Územně evidenční jednotka slouží pro evidenci územních prvků stejného druhu, které nemají hranici.

⁹ Odkaz na internetovou aplikaci: <http://vdp.cuzk.cz/>.

- *ulice, číslo popisné, číslo orientační;*
- *region soudržnosti;*
- *vyšší územní samosprávný celek;*
- *okres, kraj;*
- *správní obvod obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem;*
- *území obce;*
- *vojenský újezd;*
- *správní obvod v hlavním městě Praze;*
- *městský obvod a městská část ve statutárních městech a v hlavním městě Praze;*
- *základní sídelní jednotka;*
- *katastrální území;*
- *stavební objekt;*
- *adresní místo;*
- *pozemek v podobě parcely.*

3.1.4 Registr práv a povinností

Registr práv a povinností (RPP) je posledním registrem ze skupiny základních registrů. Je složen ze dvou okruhů údajů.

Prvním okruhem údajů tohoto registru je uchovávat informace o přístupu uživatelů k údajům v jednotlivých registrech a agendových informačních systémech (Felix, 2012). Tedy pokud se nějaký uživatel bude snažit prohlédnout nebo editovat údaje v ostatních registrech základních registrů, RPP posoudí, zdali daný uživatel má právo provést požadovaný úkon. RPP zároveň uchovává záznamy o všech pokusech o nahlížení i změnu a o provedených úkonech v registrech (SZR, 2016f). RPP tak zabraňuje možnému zneužití/neoprávněné změně jakýkoliv údajů v systému základních registrů, čímž garantuje oprávněnost při nakládání s údaji o fyzických nebo právnických osobách (MV ČR, 2016).

Každý občan má právo vědět, kdy, kdo a za jakým účelem prohlížel nebo měnil data o něm vedená v systému základních registrů. Výpis s údaji o přístupu je zasílán jednou ročně automaticky do datových schránek. Občané bez datových schránek si jej mohou vyžádat přes portál Czech POINT¹⁰ (SZR, 2016f).

Druhým okruhem RPP je popis činnosti veřejné správy, tedy jaké agendy, jaké činnosti a jaké úřady vykonávají při různých situacích (Felix, 2012).

¹⁰ Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál slouží jako asistované místo výkonu veřejné správy.

3.2 Registr pojištěnců

Registr všech pojištěnců veřejného zdravotního pojištění na základě zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvislých zákonů (§ 40a Vedení evidence pojištěnců) provozuje Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR. Registr pojištěnců eviduje o pojištěncích následující údaje¹¹:

- *jméno, příjmení;*
- *rodné číslo nebo číslo pojištěnce;*
- *adresa místa trvalého pobytu (TP);*
- *datum vzniku a zániku pojistného vztahu u příslušné zdravotní pojišťovny;*
- *datum přerušení účasti a ukončení přerušení účasti na zdravotním pojištění;*
- *u pojištěnců, za které je plátcem pojistného stát, časové období, v němž je plátcem pojistného stát;*
- *datum odhlášení se ze zdravotního pojištění a přihlášení se do zdravotního pojištění v České republice podle zvláštního právního předpisu.*

Kromě těchto zákonem stanovených údajů jsou pro vedení registru pojištěnců nezbytné také údaje poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR a Policií ČR. V tabulce 1 je seznam všech, zákonem stanovených i dalších údajů a zdroje, ze kterých jsou přebírány.

Tab. 1: Údaje nezbytné pro vedení registrů a jejich původ

Údaje	AIS EO	AIS CIS	Registr RČ
Jméno	✓	✓	✓
Příjmení/Rodné příjmení	✓/✗	✓/✓	✓/✓
Datum narození	✓	✓	✓
Rodné číslo	✗	✓	✓
Rodné číslo matky	✗	✓	✓
Jméno a příjmení matky nebo otce a jejich RČ	✗	✗	✓
Adresa místa pobytu	✓	✗	✗
Adresa místa trvalého pobytu	✗	✓	✗
Druh a adresa místa pobytu	✗	✗	✓
Počátek TP/datum ukončení TP	✗	✗	✗
Datum úmrtí	✗	✓	✓
Datum, místo a okres úmrtí	✓	✗	✗
Státní občanství	✓	✓	✓
Platnost k povolení pobytu	✗	✗	✓
Počátek pobytu	✗	✗	✓
Datum zrušení údaje o pobytu	✗	✗	✓
Správní nebo soudní vyhoštění a doba zákazu vstupu na území ČR	✗	✗	✓

Zdroj: zákon č. 48/1997 Sb., vlastní zpracování

¹¹ Údaje jsou ve zkrácené formě, úplný výčet údajů je v zákoně č. 48/1997 Sb.

Jak lze vidět, údaje pro tento registr vycházejí především z Agendového informačního systému evidence obyvatel, z Agendového informačního systému cizinců a z registru rodných čísel. Údaje z Agendového informačního systému evidence obyvatel jsou jednou měsíčně aktualizovány (48/1997 Sb.).

3.3 Národní zdravotní registry

Národní zdravotní registry byly zřízeny Ministerstvem zdravotnictví ČR již v roce 2002, ale současnou podobu mají od 1. dubna 2012, kdy vzešel v platnost nový zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. V porovnání s původním zákonem¹², došlo k redukci jednotlivých zdravotních registrů a v novém zákoně je zastoupeno deset Národních zdravotních registrů. Některé registry byly zrušeny, sloučeny nebo nově vytvořeny. Aktuální seznam Národních zdravotních registrů:

- Národní onkologický registr (registr novelizován);
- Národní registr hospitalizovaných (registr beze změny);
- Národní registr reprodukčního zdraví (slučující registr: Národní registr – rodiček, novorozenců, vrozených vad, potratů a asistované reprodukce);
- Národní registr kardiovaskulárních operací a intervencí (slučující registr: Národní kardiochirurgický registr a Národní registr kardiovaskulárních intervencí);
- Národní registr kloubních náhrad (registr beze změny);
- Národní registr nemocí z povolání (registr beze změny);
- Národní registr léčby uživatelů drog (slučující registr: Národní registr uživatelů lékařsky indikovaných substitučních látek a Registr žádostí o léčbu);
- Národní registr úrazů (nový registr);
- Národní registr osob trvale vyloučených z dárcovství krve (nový registr);
- Národní registr pitev a toxikologických vyšetření prováděných na oddělení soudního lékařství (nový registr).

Záznamy v registrech neobsahují jméno, příjmení, adresu pacienta ani žádné detailní osobní údaje. Registry neumožňují veřejný přístup k individuálním údajům. Poskytované údaje jsou pouze v agregované podobě¹³, v neagregované anonymizované podobě je možné tyto údaje poskytnout pouze pro vědecké a výzkumné účely. K individuálním údajům mají přístup pouze pověřené osoby, kterými jsou kromě správce a zpracovatelů registrů také zdravotničtí pracovníci, kteří pouze zapisují data do příslušného registru a mohou vidět jen data, která sami vložili. Zabezpečení dat je na totožné úrovni jako u bankovních systémů (ÚZIS ČR, 2016a).

¹² Zákon č. 20/1966 Sb.

¹³ Např.: za územní celky, za skupiny diagnóz či jednotlivé diagnózy apod.

3.3.1 Národní zdravotnický informační systém

Národní zdravotnický informační systém (NZIS) funguje na základě zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) v § 70 odst. 1, kde je definována jeho činnost. NZIS je provozován jako jednotný celostátní informační systém veřejné správy a je určený zejména:

- ke zpracování údajů o zdravotním stavu obyvatelstva;
- ke zpracování údajů o zdravotnických a jiných odborných pracovnících ve zdravotnictví za účelem získání informací o rozsahu a kvalitě poskytovaných zdravotnických služeb;
- k vedení Národních zdravotních registrů a zpracovávání údajů v nich vedených;
- pro potřeby vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví;
- pro statistické účely.

Osobní údaje o pacientech jsou vedeny v tomto rozsahu:

- údaje potřebné k jeho identifikaci (některé jsou přebírány z AIS EO, AIS CIS a registru RČ):
 - číslo pojištěnce¹⁴;
 - adresa místa trvalého pobytu¹⁵;
 - státní občanství;
- údaje související s jeho zdravotním stavem ve vztahu k onemocnění a jeho léčbě:
 - údaje socio-demografické a diagnostické;
 - osobní, rodinná a pracovní anamnéza pacienta související s onemocněním včetně posouzení jeho aktuálního zdravotního stavu;
 - údaje o poskytovaných zdravotních službách pacientovi;
 - údaje o výkonu povolání nebo zaměstnání, popřípadě o výkonu služebního poměru, potřebné pro posouzení zdravotního stavu pacienta;
- identifikační údaje poskytovatele, který zdravotní služby poskytoval, včetně oddělení a pracoviště;
- identifikační údaje posledního zaměstnavatele, u kterého pacient, u něhož nemoc z povolání vznikla, naposledy pracoval za podmínek, za kterých nemoc z povolání vzniká (372/2011 Sb.).

Správcem NZIS na základě pověření Ministerstva zdravotnictví je Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR), který je zároveň součástí státní statistické služby, podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů (ÚZIS ČR, 2016b).

¹⁴ Je-li přiděleno, nebo rodné číslo, není-li tímto číslem číslo pojištěnce, anebo datum narození, není-li přiděleno rodné číslo.

¹⁵ Jde-li o cizince, adresa místa hlášeného pobytu.

3.4 Sdružené informace matrik studentů

Sdružené informace matrik studentů (SIMS) je podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (o vysokých školách) povinně vedeným dokumentem každé vysoké školy (veřejné i soukromé) na území ČR. Tato matrika slouží k evidenci studentů, k vyměřování poplatků spojených se studiem, k posouzení řádného průběhu studia a také k rozpočtovým a statistickým účelům (MŠMT ČR, 2016a).

Matrika studentů zaznamenává nejen osobní, ale i další údaje o každém studentovi, tj.:

- *jméno, příjmení;*
- *rodné číslo;*
- *stav a trvalý pobyt studenta;*
- *u cizinců též datum narození;*
- *pohlaví;*
- *bydliště v České republice;*
- *státní občanství;*
- *informace o průběhu studiu (zápis do studia);*
- *informace o předchozím vzdělání;*
- *informace o studijním programu;*
- *informace o studijním oboru;*
- *informace o formě studia;*
- *informace o zápisu do vyššího ročníku nebo dalšího bloku;*
- *informace o složené státní zkoušce a uděleném akademickém titulu;*
- *informace o přerušení studia a o ukončení studia.*

Do matriky jsou zaznamenáváni studenti všech stupňů studia, tj. bakalářského, magisterského a doktorského (111/1998 Sb.).

Za účelem sběru dat pro statistické a rozpočtové záležitosti, získalo ministerstvo pravomoc k sdružování a využívání informací z matrik studentů vysokých škol. Matriky studentů z jednotlivých univerzit jsou tedy sloučeny do jednotné databáze SIMS, pod stejným názvem existuje také informační systém, který slouží pro potřeby Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR) a vysokých škol (VŠ). Data ze SIMS proudí oběma směry, tedy jak z matrik do SIMS, tak i ze SIMS do matrik. Tato funkce umožňuje školám získávat informace o dalších studiích svých studentů. Sběry dat probíhají obvykle jednou za čtvrt roku. Správcem databáze a informačního systému SIMS je MŠMT ČR (MŠMT ČR, 2016a).

3.4.1 Školní matriky

V současné době probíhá testování nového informačního systému Školní matrika, který je určen pro sběr dat o žácích a studentech z jiných než vysokých škol, tedy základních, středních a vyšších odborných i konzervatoří.

Školní matrika má podle novelizovaného znění školského zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání sloužit jako jednotný, elektronický a centralizovaný registr, do kterého budou jednotlivé školy posílat data o svých žácích a studentech. Zákon zároveň nařizuje aktualizaci dat, tj. nový záznam nebo změna musí

být nahlášena neprodleně po rozhodné události. Konečný rozsah sbíraných údajů, jejich formu a způsob vedení bude určen ministerskou vyhláškou (561/2004 Sb.). Poslední aktualizace rozsahu byla publikována ve Věstníku MŠMT ČR č. 3-4/2016 (MŠMT ČR, 2016b).

Školy jsou ve svých matrikách povinny vést o dětech, žácích a studentech následující údaje:

- *jméno a příjmení, rodné číslo¹⁶, státní občanství, místo narození a místo trvalého pobytu¹⁷;*
- *údaje o předchozím vzdělávání, včetně dosaženého stupně vzdělání;*
- *obor, formu a délku vzdělávání, jde-li o střední a vyšší odbornou školu;*
- *datum zahájení vzdělávání ve škole;*
- *údaje o průběhu a výsledcích vzdělávání ve škole, vyučovací jazyk;*
- *údaje o zdravotním postižení a o sociálním znevýhodnění;*
- *údaje o zdravotní způsobilosti ke vzdělávání a o zdravotních obtížích, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání;*
- *datum ukončení vzdělávání ve škole; údaje o zkoušce, již bylo vzdělávání ve střední nebo vyšší odborné škole ukončeno;*
- *jméno a příjmení zákonného zástupce, místo trvalého pobytu nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu, a adresu pro doručování písemností, telefonické spojení (561/2004 Sb.).*

Vzor formulářů pro nahrávání dat do systému školních matrik pro střední školy jsou v příloze 3. Veškeré druhy formulářů s jejich aktualizacemi jsou dostupné na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/datova-rozhrani-pro-predavani-dat> (MŠMT ČR, 2016b).

3.5 Jednotný informační systémy práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR) spravuje několik dílčích informačních systémů (a – f), které dohromady tvoří jeden Jednotný informační systém práce a sociálních věcí.

a) Informační systém pomoci v hmotné nouzi

Zpracovává údaje, které jsou potřebné pro rozhodnutí o dávkách a jejich výplatě. IS vede údaje:

- *o dávkách a jejich výši;*
- *o poživatelích těchto dávek a žadatelích o tyto dávky a osobách s nimi společně posuzovaných (111/2006 Sb.).*

¹⁶ Pokud nebylo dítěti, žákovi nebo studentovi přiděleno rodné číslo, udává se datum narození.

¹⁷ Popřípadě se udává místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince nebo místo pobytu v zahraničí, nepobývá-li dítě, žák nebo student na území České republiky.

b) Informační systém registr poskytovatelů sociálních služeb

Eviduje poskytovatele sociálních služeb (108/2006 Sb.), kterými mohou být právnické či fyzické osoby. Pro poskytování sociálních služeb je nutné mít patřičné oprávnění. Sociální služba je poskytována komukoliv, ale nejvíce je využívána seniory. Sociální služby se snaží o co nejkvalitnější a důstojný život osob (MPSV ČR, 2016).

c) Informační systém v oblasti zaměstnanosti

Eviduje údaje o zájemcích o zaměstnání, a to v zákonem stanoveném rozsahu:

- *identifikační údaje zájemce o zaměstnání;*
- *údaje o jeho kvalifikaci, získaných pracovních zkušenostech, zájmu o určitá zaměstnání;*
- *údaje o jeho zdravotních omezeních souvisejících se zprostředkováním zaměstnání (435/2004 Sb.).*

d) Informační systém o dávkách státní sociální podpory

Hlavní činností tohoto IS je:

- evidence dávek státní sociální podpory a jejich výše;
- evidence poživatelů těchto dávek;
- evidence žadatelů o tyto dávky a osoby s nimi společně posuzované.

Vedené údaje jsou dále poskytovány krajským pobočkám Úřadu práce; Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (pro poskytnutí stipendia v tíživé sociální situaci) a Rejstříku trestů (pro ověření totožnosti osoby, která žádá o vydání výpisu z Rejstříku trestů nebo o nahlédnutí do něj (117/1995 Sb.).

e) Informační systém o příspěvku na péči

Je dalším dílčím IS, který vede údaje:

- *o žadatelích o příspěvek;*
- *o příjemcích příspěvku, výši příspěvku;*
- *o fyzických a právnických osobách, které poskytují pomoc, jsou vedeny v informačním systému o příspěvku na péči (108/2006 Sb.).*

f) Informační systém o dávkách pro osoby se zdravotním pojištěním

Vede údaje:

- *o příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku a jejich výši;*
- *o žadatelích o tyto dávky;*
- *o příjemcích těchto dávek a osobách společně posuzovaných;*
- *o žadatelích o průkaz osoby se zdravotním postižením.*

Údaje vedené v tomto IS jsou oprávněny zpracovávat krajské pobočky Úřadu práce, které rozhodují o příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku a o průkazu osoby se zdravotním postižením (329/2011 Sb.).

g) Informační systém sociálně-právní ochrany dětí

Poslední IS má ve své správě údaje:

- o dávkách pěstounské péče a jejich výši;
- o žadatelích o tyto dávky a o příjemcích těchto dávek;
- o žadatelích o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče a o dětech zařazených v evidenci dětí pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče;
- o osobách v evidenci.

Vedené údaje jsou poskytovány krajským pobočkám Úřadu práce ve spojitosti „s řízením o dávkách pěstounské péče; krajským úřadům a obcím s rozšířenou působností k plnění povinností v oblasti náhradní péče, zprostředkování osvojení, a pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu a pěstounské péče“ (§53a, 359/1999 Sb.).

Základem pro jednotlivé IS jsou referenční údaje ze ZR obyvatel, údaje z Agendového informačního systému evidence obyvatel (AIS EO) a údaje z Agendového informačního systému cizinců (AIS CIS). Mezi dílčími IS jsou rozdíly v důležitosti a potřebě vedených údajů, a tyto rozdíly jsou zobrazeny v tabulce 2 pro čtyři dílčí IS.

Tab. 2: Porovnání vedených údajů z AIS EO v dílčích IS MPSV ČR

Údaje přebrané z Agendového systému evidence obyvatel	I	II	III	IV
Jméno, příjmení, rodné příjmení	✓	✓	✓	✓
Datum narození	✓	✓	✓	✓
Pohlaví a jeho změna	✓	✗	✓	✗
Místo a okres narození	✓	✓	✓	✓
Rodné číslo a jeho změny	✓	✓	✓	✓
Státní občanství	✓	✓	✓	✓
Adresa místa trvalého pobytu	✓	✓	✓	✓
Počátek trvalého pobytu	✓	✓	✓	✓
Omezení svéprávnosti	✓	✗	✓	✓
Zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům	✗	✓	✗	✗
Rodné číslo otce, matky, popřípadě jiného zákonného zástupce nebo opatrovníka	✓	✓	✓	✓
Rodné číslo manžela, popřípadě partnera	✓	✓	✓	✓
Rodinný stav, datum a místo uzavření manželství, datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení manželství za neplatné/o neexistenci manželství/ o rozvodu manželství, datum zániku manželství smrtí jednoho z manželů	✓	✗	✓	✗
Rodné číslo dítěte	✓	✓	✓	✓
Datum a místo vzniku registrovaného partnerství, datum zániku registrovaného partnerství smrtí jednoho z partnerů, nebo datum zrušení registrovaného partnerství	✓	✗	✗	✗
Datum, místo a okres úmrtí	✓	✓	✓	✓
U osvojení dítěte původní a nové jméno, příjmení dítěte, původní a nové rodné číslo dítěte, datum a místo narození dítěte, rodná čísla osvojitelů a datum nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení nebo rozhodnutí o zrušení osvojení dítěte	✓	✗	✓	✗

I – Informační systém o dávkách státní sociální podpory

II – Informační systém o dávkách pro osoby se zdravotním postižením

III – Informační systém v oblasti zaměstnanosti

IV – Informační systém o příspěvku na péči

Zdroj: zákony 117/1995 Sb., 108/2006 Sb., 329/2011 Sb., 435/2004 Sb., vlastní zpracování

Podle oprávnění má každý pracovník MPSV ČR přístup do určitých oblastí systému. Po ukončení správního řízení jsou pověřené orgány povinny uchovat údaje z každého IS, písemnosti a dokumenty každé osoby po dobu 15 kalendářních let.

Kapitola 4

Sčítání lidu a jejich možné napojení na současné registry

Následující kapitola stručně nastiňuje historický vývoj moderního sčítání lidu od roku 1869, podrobněji se věnuje poslednímu SLDB 2011 včetně jeho legislativního rámce a sbíraných údajů. Dále je zde část věnována příštím SLDB v roce 2021, kde je čtenář seznámen s novinkami, které pravděpodobně může v příštím sčítání čekat. Závěr kapitoly pojednává o způsobech sčítání v zahraničí a o dalších možných údajích, které by se daly z registrů získat.

4.1 Historický vývoj sčítání lidu

Populační census neboli sčítání lidu je proces založený na statistickém šetření, při kterém jsou zjišťovány údaje o jednotlivých osobách a je unikátní tím, že se vztahuje k celému území v jeden časový okamžik (ČSÚ, 2012).

Pravidelné sčítání lidu začalo probíhat od 2. poloviny 19. století v období Rakouska-Uherska. První moderní sčítání lidu se uskutečnilo v roce 1869 na základě zásad stanovených mezinárodními kongresy. Říšský zákon o sčítání z 29. března 1869 nařizoval pravidelné konání sčítání lidu v desetiletých intervalech. Hlavními důvody pro vznik censů bylo zejména zjištění aktuálního počtu přítomného obyvatelstva, směry migrace, struktura obyvatelstva a složení národnostní skladby jednotlivých oblastí. Další sčítání lidu ještě za Rakouska-Uherska se konala v roce 1880, 1890, 1900 a 1910 (ČSÚ, 2010a).

Následující sčítání lidu v roce 1921 bylo již prvním československým sčítáním, které mělo za cíl zjistit aktuální demografický stav v nové zemi (ČSÚ, 2010b). Předválečné sčítání lidu se uskutečnilo v roce 1930, kdy byla poprvé zjišťována plodnost žen z důvodu zkoumání reprodukce obyvatelstva, dále mělo následovat sčítání lidu v roce 1940, ale z důvodu nepříznivé politické situace se neuskutečnilo. Čeští politici a demografové sčítání úmyslně neprovedli, jelikož nechtěli, aby získané údaje měly k dispozici okupační mocnosti pro válečné hospodářství (ČSÚ, 2010c).

Po skončení války byly provedeny pouze soupisy obyvatelstva, a to v roce 1946 na Slovensku a v roce 1947 v českých zemích. Oba soupisy se zaměřovaly zejména na zjištění povolání obyvatel a jejich postavení v něm (ČSÚ, 2010d). Poválečné sčítání lidu se konalo v roce 1950,

kdy poprvé byly sečteny domy a byty. Hlavním cílem sčítání bylo odhalení změn, ke kterým během druhé světové války došlo (např.: ztráty v populaci, odsun německého obyvatelstva, sociální složení obyvatelstva apod.) (ČSÚ, 2010e). V době existence Československa proběhly ještě sčítání v letech 1960 (ČSÚ, 2010g), 1970 (poprvé byly data zpracovány na velkokapacitním sálovém počítači (ČSÚ, 2010f)), 1980 a 1991 (ČSÚ, 2010g). Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 proběhlo již na území samostatné České republiky. Přehled zjišťovaných údajů ve Sčítání lidu 1921–2011 se nachází v příloze 4.

4.2 Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Sčítání lidu, domů a bytů je zdrojem i velmi cenných údajů, které do této doby nešlo zjistit jiným způsobem. Druhé a zatím poslední SLDB na území České republiky, se uskutečnilo o půlnoci z 25. na 26. března v roce 2011. Sčítání je založeno na několika českých a evropských legislativních dokumentech.

Organizaci, přípravu, provedení sčítání a zpracování zajišťoval Český statistický úřad za pomoci České pošty, která poskytovala své zaměstnance nejčastěji na pozice sčítacích komisařů. Český statistický úřad spolupracoval i s dalšími institucemi – například s Asociací poskytovatelů sociálních služeb a Sdružením azylových domů se vůbec poprvé pokusil o sečtení osob bez přístřeší využívajících tato zařízení (ČSÚ, 2015a).

4.2.1 Legislativní rámec

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 bylo provedeno podle zákona 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, který definuje sčítání jako „zvláštní statistické zjišťování, při němž jsou k jednomu rozhodnému okamžiku stanovenému tímto zákonem zjišťovány údaje o fyzických osobách, jejich demografických, sociálních a ekonomických charakteristikách, domácnostech, úrovni bydlení a rozmístění a struktuře bytového fondu na území České republiky“ (§2 (a), 296/2009 Sb.).

Pro každé sčítání lidu je vytvořen nový zákon, který se vztahuje pouze k jednomu danému sčítání. Zákon o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 určuje postup přípravy a provedení samotného sčítání. Konkrétně tedy stanovuje např. termín sčítání, rozsah sčítání, tj. které osoby/domy/byty se budou či nebudou počítat, rozsah sčítání určuje, které údaje bude obsahovat sčítací arch, dále jsou zde uvedeny úkoly jednotlivých orgánů (ministerstva, krajské a obecní úřady), stanovuje využití údajů z informačních systémů veřejné správy, distribuci a sběr sčítacích formulářů, popis funkce a povinností sčítacího komisaře, a v poslední části jsou uvedené postupy řešení v případě přestupků fyzických osob a správních deliktů právnických osob (296/2009 Sb.).

Zákon o sčítání lidu, domů a bytu v roce 2011 se odkazuje na Zákon o ochraně osobních údajů. Všechny údaje, které byly zjištěny v rámci sčítání, jsou velmi přísně chráněné a jejich využití je především pro statistické účely (ČSÚ, 2015e). Celé sčítání bylo připravováno ve spolupráci s Úřadem pro ochranu osobních údajů (ČSÚ, 2015d). Pracovníci a všichni další účastníci, kteří se podíleli na sběru či zpracování dat, jsou vázáni mlčenlivostí i po skončení

sčítání (ČSÚ, 2015e). Do tří let ode dne sčítání je zákonem nařízená skartace sčítacích formulářů (ČSÚ, 2015c).

Dalším právním dokumentem pojícím se ke sčítání lidu v roce 2011 je Vyhláška ze dne 15. září 2010 k provedení některých ustanovení zákona č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, která obsahovala vzory sčítacích formulářů včetně grafického zobrazení, elektronické formuláře a vzor průkazu sčítacího komisaře (také v grafické podobě).

Poprvé v roce 2011 bylo sčítání lidu sladěno s legislativou na evropské úrovni, vycházelo z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů. Nařízení vzniklo za účelem kompatibility údajů vzešlých ze sčítání v jednotlivých členských zemích. Pro sestavení spolehlivějších přehledů na úrovni Společenství, bylo důležité získat data ve stejném referenčním roce¹⁸. Každý členský stát měl povinnost předat Eurostatu konečné, ověřené a souhrnné výsledky sčítání do 27 měsíců od konce referenčního roku. Základní jednotkou pro třídění údajů bylo území, které se dělilo následovně podle velikosti území:

- národní úroveň – území členského státu;
- regionální úroveň – NUTS¹⁹;
- místní úroveň – LAU²⁰.

Mezinárodní klasifikace byly použity také u ekonomických témat:

- odvětví ekonomické činnosti – NACE²¹;
- zaměstnání – ISCO²²;
- nejvyšší ukončené vzdělání – ISCED²³.

Všechny zmíněné klasifikace jsou v České republice již běžně používány příslušnými statistikami (Šigutová, 2010).

V tomto nařízení jsou uvedeny zdroje údajů pro sčítání, ze kterých mohou členské země vycházet, a kterými jsou tedy:

- klasické sčítání;
- sčítání založené na registrech;
- kombinace běžného sčítání a výběrových šetření;
- kombinace sčítání založeného na registrech a výběrových šetření;

¹⁸ Referenční rok je obvykle rok na začátku desetiletí a je stanoven Komisí (Eurostatem).

¹⁹ Oficiálně používaná zkratka pro označení velikosti regionů, v originále: Nomenclature des Unites Territoriales Statistique.

²⁰ Oficiálně používaná zkratka pro označení velikosti regionů, v originále: Local Administrative Units.

²¹ Oficiálně používaná zkratka pro označení odvětví ekonomické činnosti, v originále: Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes.

²² Oficiálně používaná zkratka pro označení klasifikace zaměstnání, v originále: The International Standard Classification of Occupations.

²³ Oficiálně používaná zkratka pro označení klasifikace nejvyšší dosažené vzdělání, v originále: The International Standard Classification of Education.

- kombinace sčítání založeného na registrech a běžného sčítání;
- kombinace sčítání založeného na registrech, výběrových šetření a běžného sčítání;
- obdobného šetření založeného na rotujících výběrech (Nařízení EP, 763/2008).

Doplňující dokumenty pro sčítání jsou:

- Nařízení Komise (ES) č. 1201/2009 ze dne 30. listopadu 2009, kterým se provádí Nařízení č. 763/2008, pokud jde o technické specifikace témat a jejich rozdělení;
- Nařízení Komise (EU) č. 519/2010 ze dne 16. června 2010, kterým se přijímá program statistických údajů a metadat pro sčítání lidu stanovený Nařízením č. 763/2008;
- Nařízení Komise (EU) č. 1151/2010 ze dne 8. prosince 2010, kterým se provádí Nařízení č. 763/2008, pokud jde o způsob zpracování a strukturu zpráv o kvalitě a technický formát pro předávání údajů (ČSÚ, 2015f).

4.2.2 Údaje sbírané ve SLDB a jejich možné nahrazení z registrů

S každým dalším sčítáním přicházejí různé změny, které vycházejí ze zkušeností minulých sčítání a jsou také reakcí na dosavadní vývoj celé země (např. rozvoj informačních technologií, změna sociálního uspořádání, apod.).

Ve sčítání lidu 2011 se objevilo několik novinek, např. v souvislosti s legislativním opatřením byl zjišťován údaj o registrovaném partnerství, otázky na národnost (každý mohl zvolit až dvě národnosti) a na náboženství bylo možné odpovědět dobrovolně. Sčítací formuláře bylo možné vyplnit tradičně v papírové podobě, které si následně vyzvedl sčítací komisař, anebo také pomocí internetu je odeslat v online podobě (ČSÚ, 2015a). Elektronicky bylo vyplněno 2,8 milionů sčítacích listů osoby (ČSÚ, 2015b).

Český statistický úřad přešel od tradiční metody sčítání ke kombinované s využitím administrativních zdrojů, nejčastěji registrů (ČSÚ, 2015a). Spolupráci se správci informačních systémů veřejné správy (registry) přikazuje ČSÚ přímo zákon 296/2009 Sb. Údaje takto získané z registru byly použity pro předvyplnění sčítacích formulářů a jejich zpracování. Zákon se vyjadřuje ve smyslu, že pokud ve sčítacích formulářích byly předvyplněny špatné údaje, povinná osoba²⁴ je povinna tyto údaje opravit, pokud nebyly předvyplněny, povinná osoba je doplní. Zákon dále stanovuje předvyplněné údaje, které mohou být použity v elektronické podobě sčítacích listů:

- *jméno (jména), příjmení;*
- *datum narození, rodné číslo;*
- *pohlaví;*
- *státní občanství;*
- *rodinný stav;*
- *údaje o ekonomické aktivitě a zaměstnanosti*²⁵ (296/2009 Sb.).

²⁴ Zletilá fyzická osoba, způsobilá k právním úkonům nebo právnická osoba, která je povinna sdělit nebo kontrolovat údaje stanovené zákonem 296/2009 Sb.

²⁵ Výčet údajů upraven prováděcím právním předpisem.

Pokud budeme pracovat s hypotézou nahrazení kombinovaného sčítání, tj. klasické sčítání v papírové i elektronické podobě, s předvyplněním některých údajů z informačních systémů, za sčítání založeném pouze na registrech a se zachováním rozsahu zjišťovaných údajů, je nutné porovnat tyto zjišťované údaje s údaji obsaženými v registrech, čímž získáme přehled údajů, které lze či nelze získat z již existujících registrů. Toto srovnání je uvedeno v tabulce 3, která je v další části kapitoly podrobněji rozebrána.

Tab. 3: Přehled zjišťovaných údajů ve SLDB 2011 a jejich potenciální zdroj v současných registrech

Zjišťované údaje ve SLDB 2011 (sčítací formulář osoby)	Lze údaj zjistit v současných registrech?	Pokud ano, ve kterém/ých?
Povinné údaje o fyzických osobách		
Identifikace místa sečtení – okres, obec, část obce, sčítací obvod, ulice a číslo orientační, číslo popisné nebo evidenční domu, pořadové číslo, budovy, číslo bytu	ANO, částečně	ROB, RÚIAN
Jméno, popřípadě jména, a příjmení	ANO	ROB
Rodné číslo	ANO	ROB
Datum narození	ANO	ROB
Pohlaví	ANO	ROB
Státní občanství	ANO	ROB
Rodinný stav	ANO	ROB
Registrované partnerství	ANO	ROB
Bydliště v rozhodný okamžik	NE	–
Bydliště jeden rok před sčítáním	NE	–
Bydliště matky v době narození	ANO	ROB
Matefský jazyk	NE	–
Nejvyšší ukončené vzdělání	ANO, částečně	Školní matriky
Obor vzdělání	ANO, částečně	Školní matriky
Počet živě narozených dětí celkem	ANO	ROB
Počet živě narozených dětí v současném nebo posledním manželství	ANO	ROB
Hlavní ekonomická aktivita	ANO, částečně	ČSSZ, Školní matriky
Odvětví ekonomické činnosti	ANO, částečně	Registr ekon. subjektů
Zaměstnání	NE	–
Postavení v zaměstnání	ANO, částečně	Registr ekonomických subjektů, IS ČSSZ
Místo pracoviště nebo školy	ANO, částečně	IS ČSSZ, Školní matriky
Frekvence dojížděky do místa pracoviště nebo školy	NE	–
Doba trvání denní dojížděky nebo docházky do zaměstnání nebo školy,	NE	–
Dopravní prostředek používaný při denní dojížděce do zaměstnání nebo školy, popřípadě údaj o docházce	NE	–
Dobrovolné údaje o fyzických osobách		
Národnost	NE	–
Náboženská víra	NE	–

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/sldb/scitaci_formulare, vlastní zpracování

Z tabulky 3 vyplývá, že některé údaje se dají zjistit i za pomoci jiných zdrojů než ze sčítacího formuláře osoby ve SLDB. Mnoho z těchto údajů je vedeno v současných informačních systémech ministerstev, ať už přímo nebo nepřímou (poskládání několika zdrojů), zbylé údaje jsou sbírány pouze ve SLDB. Registry by v budoucnu mohly nahradit nebo alespoň výrazně zjednodušit klasické papírové/elektronické sčítání lidu, domů a bytů. Údaje z registrů, vzhledem k jejich elektronické formě a snadnější přístupnosti, by mohly být zjišťovány častěji, než jednou za deset let.

Pokud podrobněji rozebereme jednotlivé údaje z tabulky 3, můžeme tak porovnat údaje ze sčítacího listu osoby s údaji v jednotlivých registrech a zároveň tak získat zdroj pro možnou automatizaci SLDB.

Seznam údajů a jejich vysvětlení:

- 1) *Identifikace místa sečtení – okres, obec, část obce, sčítací obvod, ulice a číslo orientační, číslo popisné nebo evidenční domu, pořadové číslo, budovy a číslo bytu*
- 2) *Jméno, popřípadě jména, a příjmení*
- 3) *Rodné číslo*
- 4) *Datum narození*
- 5) *Pohlaví*
- 6) *Státní občanství*
- 7) *Rodinný stav*
- 8) *Registrované partnerství*

Údaje 1–8 jsou převzaty z ROBu a RÚIANu a zároveň 1–7 mohly být již předvyplněny v elektronické verzi sčítacího formuláře v roce 2011. Údaje 1–2 byly předvyplněny i v papírové verzi.

- 9) *Bydliště v rozhodný okamžik*
- 10) *Bydliště jeden rok před sčítáním*

V případě údajů 9–10 je bydliště definováno jako místo, kde daná osoba dlouhodobě žije, nikoliv jako místo trvalé pobytu (ČSÚ, 2011a). V současné době nemají orgány státní správy ucelené informace o přechodných bydlištích obyvatel, jelikož doposud není povinnost hlásit přechodné bydliště. Ministerstvo vnitra uvažuje o zavedení povinnosti hlásit přechodné bydliště, v reakci na poslední sčítání lidu, ve kterém se statistiky vypočítávaly dle skutečného nikoliv trvalého pobytu a jehož závěry tak ukázaly, že stovky tisíc obyvatel bydlí mimo své trvalé bydliště, což má za následek zatížení některých obecních rozpočtů, v důsledku nerovnoměrného přerozdělení daňových výnosů. V současné době není známa ani předběžná podoba tohoto systému a není tak zatím možné odhadnout možnosti propojení s existujícími registry veřejné správy. Za předpokladu, že se v budoucím registru bude uchovávat i historie předchozích bydlišť, lze takto doplnit i bydliště jeden rok před sčítáním (Cibulka, 2015).

- 11) *Bydliště matky v době narození*

Je definováno jako místo bydliště matky v době narození sčítané osoby, neboli první místo bydliště, kde sčítaná osoba žila. Tento údaj je veden v matrice narozených a v AIS EO.

12) Mateřský jazyk

Údaj se nesbírá.

*13) Nejvyšší ukončené vzdělání**14) Obor vzdělání*

Údaje 13–14 lze získat jen částečně, protože doposud existuje pouze informační systém, Sdružené informace matrik studentů, který se týká pouze studentů na vysokých školách. Z tohoto informačního systému lze zjistit, jaký obor student studoval a zda úspěšně složil státní zkoušky a získal akademický titul. V budoucnu bude pravděpodobně možné získat stejné informace i za základní, střední a vyšší odborné školy. Jak bylo uvedené v podkapitole o Školních matrikách, v současné době již běží zkušební verze informačního systému Školní matriky, která sbírá data o žácích ZŠ, studentech SŠ, konzervatoří a VOŠ. V těchto matrikách se také vedou údaje o studovaném oboru a o výsledku závěrečných zkoušek, maturit a absolutorii. Nejvyšší dosažené vzdělání by se tak dalo určit za pomoci rodných čísel, která se vedou ve všech typech školních matrik. Informační systém by podle rodného čísla žáka/studenta našel veškeré informace o jeho pohybu napříč vzdělávacím systémem (např. úspěšné absolvování nebo předčasné ukončení studijního oboru, stejně tak podané přihlášky na vyšší odborné školy).

15) Počet živě narozených dětí celkem

Do matričních knih se od 1. července 2001 zapisuje i rodné číslo rodičů, od této doby lze dohledat tento údaj v AIS EO za pomoci porovnání rodných čísel u narození dětí.

16) Počet živě narozených dětí v současném nebo posledním manželství

Údaj lze zjistit z AIS EO, jelikož vede údaje o manželství (vzniku i zániku) a údaje o dítěti.

17) Hlavní ekonomická aktivita

Tento údaj lze získat automaticky skrze současné informační systémy, jedná se zejména o zaměstnance/zaměstnavatele/samostatně činné (ČSSZ na základě hlášení o důchodovém pojištění), ženy na mateřské dovolené, které před nástupem pracovaly (ČSSZ na základě hlášení o nemocenském pojištění), žáky, děti předškolního věku (viz bod 13) a o kategorii nezaměstnaných (evidence úřadu práce, úřad práce sbírá informace o pracovních zkušenostech žadatelů o práci, z kterých lze určit, zdali se jedná o první nebo další zaměstnání). V kategorii ne/pracující studenti a učni a ne/pracující důchodci naráží současné informační systémy na chybějící evidenci všech typů pracovních smluv (DPP, DPČ) a tudíž není možné rozlišit, zdali student/učeň/důchodce je pracující nebo nepracující bez dalšího doptávání. Stejně tak nejsou v informačních systémech vedeny osoby ostatní s vlastním zdrojem obživy, osoby v domácnosti a ostatní závislé osoby. Pro tyto kategorie je také nutné další doptávání.

18) Odvětví ekonomické činnosti

Údaj lze zjistit z Registru ekonomických subjektů podle hlavní činnosti dle CZ-NACE. Tento údaj se vztahuje k hlavní činnosti zaměstnavatele. Přehled odvětví ekonomické činnosti, které lze pro tento údaj vyplnit, jsou v příloze 5.

19) Zaměstnání

Dle vysvětlivek ke sčítacímu listu osoby se jedná o konkrétní vykonávanou činnost, pracovní zařazení, funkci nebo obor. Jelikož evidence pracovních smluv je povinná pouze na straně zaměstnavatele a nikoliv úřadu/ů a na evidenčním listu pro důchodové pojištění, který eviduje ČSSZ, se tento údaj nenachází, není možné tento údaj získat z registrů, z tohoto důvodu je nutné další doptávání.

20) Postavení v zaměstnání

V této otázce jsou podrobněji rozděleni zaměstnanci, sebezaměstnaní²⁶ a pomáhající rodinní příslušníci. Část údajů (zaměstnanci, podnikatelé bez zaměstnanců–OSVČ) lze získat z informačních systémů ČSSZ a Registru ekonomických subjektů na základě rodného čísla. Zbylé údaje (pomáhající rodinní příslušníci, podnikatelé se zaměstnanci – zaměstnavatelé a členové produkčních družstev) lze, vzhledem k absenci sběru dat o těchto údajích, získat na základě dalšího doptávání.

21) Místo pracoviště nebo školy

Údaj vyplňují pouze zaměstnanci a žáci, studenti a učni, lze jej tak zjistit z informačních systémů ČSSZ a z informačního systému školní matriky a ze Sdružených informací matrik studentů na základě rodného čísla.

22) Frekvence dojížděky do místa pracoviště nebo školy

23) Doba trvání denní dojížděky nebo docházky do zaměstnání nebo školy

24) Dopravní prostředek používaný při denní dojížděce do zaměstnání nebo školy, popřípadě údaj o docházce

Údaje 22–24 se nesbírají, nutné další doptávání

Z přehledu výše je zřejmé, že většinu údajů je možné získat za pomoci informačních systémů veřejné správy již dnes. U některých údajů je potřeba propojit více informačních systémů dohromady případně vytvořit nové z již sbíraných dat. Jsou zde i údaje, které se žádným způsobem nesbírají a na ty je potřeba se doptat přímo obyvatel.

4.2.3 Doptávání jinak nezjistitelných údajů

K doptávání by bylo vhodné použít sebe-sčítání lidí přes internet (CAWI²⁷) tedy tzv. e-census. Jednalo by se tedy o kombinaci sčítání založeného na registrech a výběrových šetřeních.

U e-censu mohou nastat obavy z bezpečnosti a ověření totožnosti. V estonské verzi e-censu se pro přihlašování do systému používají identifikační údaje vydávané státní správou, bankou nebo mobilním operátorem (občanský průkaz, přístupové údaje na bankovní účet, unikátní mobilní identifikační číslo). Zabezpečení estonského systému není veřejně popsáno, každá možná bezpečnostní chyba, která se objevila během sčítání, byla řešena vyšetřovací komisí. Tato komise

²⁶ Zaměstnavatelé, samostatně činní, členové produkčních družstev.

²⁷ Computer Assisted Web Interview.

nezjistila žádný únik dat. Pro otázky občanů ohledně bezpečnosti i metodiky bylo zřízeno centrum podpory (Tiit, 2014).

Webová stránka s otázkami by byla v podobě předvyplněného formuláře, který se použil při SLDB 2011, kde by občan mohl vidět všechny dotazované údaje a kde by byl povinen vyplnit údaje, které nelze zjistit z informačních systémů a potvrdit správnost, případně požádat o opravu předvyplněných údajů. Případná oprava nesprávných předvyplněných údajů by podléhala dalšímu ověření.

V roce 2015 proběhlo několik přednášek na téma využití dat od mobilních operátorů pro možnosti otázek 22–24 ohledně dojížděky či docházky do zaměstnání, tato data se dnes již běžně využívají k marketingovým akcím v zahraničí i v České republice. U tohoto typu získávání dat je ovšem několik úskalí:

- Ne všichni obyvatelé mají mobilní telefon, který je potřeba k získání těchto dat.
- Neúplné pokrytí území Česka mobilními sítěmi a možná nestabilita mobilního signálu.
- Z dat nelze určit některé typy dopravních prostředků, motocykl, spolucestující/řidič v automobilu, nebo odlišit dopravní prostředky jeden od druhého, autobus regionální od autobusu městské hromadné dopravy.
- Oproti formuláři zde nelze získat data za konkrétní osobu, data jsou anonymní²⁸.

Systematickým vyhodnocováním těchto dat lze získat lepší přehled o pohybu obyvatelstva a aktualizovat tak plánovanou infrastrukturu (Pospíšilová, 2015).

4.3 Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021

Následující Sčítání lidu v roce 2021 má být dle informací Českého statistického úřadu provedeno modernějším způsobem, a to zejména využitím jiných oficiálních zdrojů k získání příslušných dat. Díky tomu by měli občané odpovídat na mnohem méně otázek, než bylo v posledním Sčítání lidu v roce 2011. Přesné informace k tomuto sčítání zatím nejsou dostupné, jelikož ještě neexistuje zákon, který by sčítání upravoval (ČSÚ, 2016). Podle odhadu odboru statistiky obyvatelstva ČSÚ by měla být podoba příštího sčítání známa v roce 2017 (iDnes.cz, 2014).

Základním zdrojem dat pro příští sčítání by měly být především databáze spravované ministerstvy. V současné době ČSÚ zažádal jednotlivá ministerstva o poskytnutí dat pro statistické účely a dle těchto výsledků bude možné rozhodnout, na které údaje bude nebo nebude nutné se v dotazníku doptat. Již nyní se ví, že existují údaje, které v databázích ministerstev s velkou pravděpodobností nenajdeme, a jejich zjištění bude uskutečněno za pomoci terénního šetření, jedná se tedy např. o data týkající se rodin a domácností, dosaženém vzdělání, mateřském jazyku, zaměstnání a dojížděce do škol.

V posledním uskutečněném Sčítání lidu v roce 2011 byly vyplňovány tři sčítací archy: sčítací list osoby, domovní list a bytový list. V příštím sčítání se již domovní list vyplňovat nebude, protože tyto údaje lze zjistit ze zdrojů jiných orgánů a sčítací list osoby bude značně zredukován.

²⁸ V datovém souboru jsou tři údaje: ID uživatele, ID vysílače a čas (Mazouch, 2015).

Popsané změny mají vést k finančním úsporám (ČSÚ, 2016).

4.4 Metodiky SLDB používané v zahraničí

Jak již bylo zmíněno výše, existuje více druhů sčítání. Některé státy mají založené sčítání na tradiční metodě sčítání, některé pouze na registrech, jiné kombinují více zdrojů. V tabulce 4 se nachází přehled státu a jejich použití různých metod sběru dat.

Tab. 4: Podíl metod použitých při SLDB v roce 2010 ve státech EU, v USA a v Kanadě

Země	PAPI (interview) ¹	PAPI (self-enumeration) ²	CATI ³	CAPI ⁴	CAWI ⁵	Registers ⁶	Surveys ⁷
Členské státy EU							
Belgie	–	–	–	–	–	98	2
Bulharsko	59	–	–	–	41	–	–
Česká republika	–	73	–	–	27	–	–
Dánsko	–	–	–	–	–	100	–
Estonsko	–	–	–	32	67	1	–
Finsko	–	–	–	–	–	100	–
Francie	1	99	–	–	–	–	–
Chorvatsko	100	–	–	–	–	–	–
Irsko	–	100	–	–	–	–	–
Itálie	–	67	–	–	33	–	–
Kypr	–	–	–	100	–	–	–
Litva	61	–	–	–	34	5	–
Lotyšsko	–	–	–	59	32	9	–
Lucembursko	–	100	–	–	–	–	–
Maďarsko	65	16	–	–	19	–	–
Malta	99	–	1	–	–	–	–
Německo	15	30	–	–	5	50	–
Nizozemsko	–	–	–	–	–	95	5
Polsko	–	–	3	22	12	63	–
Portugalsko	–	50	–	–	50	–	–
Rakousko	–	–	–	–	–	100	–
Rumunsko	100	–	–	–	–	–	–
Řecko	100	–	–	–	–	–	–
Slovensko	–	93	–	–	7	–	–
Slovinsko	–	–	–	–	–	100	–
Španělsko	–	48	–	10	37	–	–
Švédsko	–	–	–	–	–	100	–
Velká Británie	–	84	–	–	16	–	–
Ostatní státy							
Kanada	12	30	2	–	55	–	–
USA	33	63	–	–	–	–	–

1) PAPI (interview) – Paper Assisted Personal Interviewing: pověřená osoba vyplňuje s každou osobou/domácností sčítací formulář.

- 2) PAPI (self-enumeration) – Paper Assisted Personal Interviewing: každá osoba vyplňuje sama sčítací formulář a pak jej odevzdá/pošle na příslušné místo.
- 3) CATI – Computer Assisted Telephone Interviewing: sčítání uskutečněné za pomoci telefonních hovorů. Používá se zpravidla pro těžko dostupná místa, např. ostrovy. Pro tento typ dotazování byl zkrácen dotazník, zejména o rozsáhlejší otázky.
- 4) CAPI – Computer Assisted Personal Interview: Pověřená osoba, např. sčítací komisař, osobně navštívuje osoby a vyplňuje s nimi sčítací formuláře pomocí počítače.
- 5) CAWI – Computer Assisted Web Interview: každá osoba vyplní sčítací formulář ve webovém rozhraní pomocí internetu.
- 6) Registers: Registry
- 7) Surveys: pravidelné dodatečné periodické sbírání dat pro SLDB (Tiit, 2014).

Zdroj: http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=12345

4.5 Možné rozšíření zjišťovaných údajů v SLDB

S ohledem na rozsáhlost zjišťovaných dat by se dalo z informačních systémů veřejné správy zjistit více údajů, které by mohly rozšířit SLDB bez zvýšení administrativní a finanční zátěže úřadu a obyvatel. Typickým příkladem může být hledání složitějších statistických souvislostí.

Propojením ROBu, registrů o vzdělání, registru pojištěnců a Národního zdravotnického registru lze zjišťovat souvislosti např. mezi vzděláním a nemocemi, mezi místem bydliště a nemocemi, případně jejich kombinaci. Výstupy z tohoto propojení by mohly v budoucnu pomoci lépe plánovat zdravotní infrastrukturu (včetně financování léčby) a zlepšit cílení programu prevence pro jednotlivé oblasti území. V současnosti jsou data získávána pro vědecké účely ze zdravotnických registrů anonymizována, a pokud by existoval zájem získávat tato data i pro konkrétnější statistiky, např. vztahy na jednotlivé rodiny, bylo by potřeba upravit nakládání s těmito s daty novelizací zákona. Je ovšem nutno počítat s neúplností dat, protože ne každý při zdravotních obtížích vyhledá lékařskou pomoc, což je předpoklad pro získání zdravotnických dat.

Dalším příkladem může být souvislost mezi místem bydliště, vzděláním a získávání prostředků ze sociálního systému. Zde se nabízí několik zajímavých statistik. Např. výše a četnost příspěvku na bydlení v určité lokalitě (LAU, NUTS), porovnání četnosti a výše čerpaných prostředků ze sociálního systému podle vzdělání nebo lokality a jejich kombinace. Tyto statistiky by tvořily zdrojová data pro další výzkum, který by se zaměřoval na jejich vysvětlení, tj. proč se zde koncentrují lidé s takovým vzděláním a proč ne/Jsou závislí na sociálním systému.

Propojením ROBu, školních registrů a registrů ČSSZ by bylo možné porovnat vystudovaný obor obyvatele s jeho současným i minulým oborem zaměstnání, tj. odvětvím ekonomické činnosti zaměstnavatele. Z těchto dat by se dala vysledovat souvislost mezi změnou bydliště a změnou zaměstnání, případně oboru zaměstnání. Tato data by se dala využít k plánování politiky zaměstnanosti.

Kapitola 5

Závěr

V průběhu psaní této práce, když jsem zjišťovala údaje o různých informačních systémech státní správy v České republice, jsem došla k závěru, že systém Základních registrů je vhodným krokem České republiky směrem k rozšíření e-governmentu. V současné době již většina registrů přebírá základní údaje o obyvatelích ze Základních registrů, k těmto údajům si přidává další vlastní údaje (např. informační systémy Ministerstva práce a sociálních věcí apod.), které ovšem zpět do Základních registrů nepřepoše. Existuje poměrně mnoho registrů, jejichž sloučením by došlo ke zjednodušení celé struktury informačních systémů, např. MŠMT ČR již vede záznamy o studentech vysokých škol (SIMS) a zároveň vytváří nový informační systém matrik žáků a studentů pro základní, střední, vyšší odborné školy a konzervatoře. S tímto také souvisí možná duplicita sběru dat.

V budoucnu by mohl existovat registr, který by byl založený na principu Základních registrů jen s tím rozdílem, že by získaná data z dalších registrů byla posílána zpět do Základních registrů, dá se říci, že by se jednalo pouze o rozšíření sbíraných údajů Základních registrů po technické a legislativní stránce. Vznikl by tak jeden centrální registr obyvatel, který by o každém obyvatele shromažďoval všechny údaje, které se vedou ve všech existujících registrech. V tomto centrálním registru by bylo např. možné zjistit, že daný člověk složil závěrečné zkoušky v oboru automechanik na středním odborném učilišti, poté pracoval v opravě automobilů, má tři děti navštěvující základní školu, je rozvedený a je v invalidním důchodu. Výhodou těchto údajů na jednom místě může být vysvětlení některých jevů typických pro určitou oblast, např. oblasti, kde se koncentruje větší množství obyvatel s nižším vzděláním, mohou mít větší nezaměstnanost neboli menší uplatnitelnost obyvatel v zaměstnání. Zrušit stávající registry a nahradit je jedním centrálním by mohlo zjednodušit administrativní náročnost a zlevnit jejich provoz, ale v dnešní době by to bylo velmi obtížné z hlediska nedostatků současné legislativy. Každý registr je určen vlastním zákonem a je v něm jasně stanoven rozsah sbíraných dat.

Vytvoření jednoho centrálního registru by mohlo mít ještě další výhody, a to např. v nahrazení a zjednodušení sčítání lidu. Údaje sbírané z censů se ve velké míře objevují právě i v průběžně vedených registrech a tyto údaje by se daly zjišťovat častěji a s menší administrativní a finanční náročností. Na otázky, které jsou ve své podstatě nezjistitelné (např. doba trvání dojížděky/docházky do zaměstnání/školy a používaný dopravní prostředek), by se při sčítání vytvořilo webové rozhraní a sčítací formulář s několika málo otázkami by se primárně vyplňoval a posílal v elektronické podobě, pro obyvatele bez přístupu na internet by byla vytvořena místa,

např. obecní úřad nebo knihovna, kde by bylo poskytováno místo pro vyplnění, navíc pro osoby se sníženou schopností pohyblivosti by existovaly pověřené osoby, které by tyto obyvatele osobně navštívily a sčítací formulář s nimi vyplnily elektronicky na notebooku pověřené osoby. Jednalo by se tedy o metodu CAWI kombinovanou s CAPI.

Centrální registr by mohl mít i nevýhody, tou největší je jednoznačně snadnější únik dat. Každé hlášení o možném úniku dat by bylo vhodné před komisí podobně jako v estonském modelu e-censu. Navíc by každý úředník měl přístup v registru pouze do částí přímo spojený s jeho popisem práce.

Jak je z několika zatím málo dostupných zdrojů zřejmé, v současné době má Česko nakročeno k několika novinkám v oblasti e-governmentu. Kromě výše zmíněných školních matrik, také ČSÚ připravuje zjednodušené a více zautomatizované SLDB, kde se bude vyplňovat již jen list osoby a bytu. V, pro demografy důležitějším, listu osoby také dojde k redukci údajů, které je potřeba vyplnit částečným nahrazením z registrů veřejné správy. ČSÚ ovšem pravděpodobně nepočítá s využitím dostupných i získaných dat k hledání složitějších korelací, které by mohly pomoci ke zlepšení životní úrovně nebo zdraví obyvatel, případně infrastruktury státu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BERROVÁ, Petra. Nejstarší celozemské soupisy. *Veřejná správa*. Praha, 2010, (21), 4- 8. ISSN 1213-6581. Příloha.
- BERROVÁ-BRABCOVÁ, Petra. Z historie sčítání lidu (1754 – 1910). *Demografie*. Praha 2006, 48 (4), 274–277. ISSN 0011-8265.
- BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 9788024723181.
- CIBULKA, Jan. Vnitro chce obnovit povinnost hlásit přechodné bydliště. Za neoznámení by hrozila pokuta. In: *Český rozhlas* [online]. 2015 [cit. 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/data/_zprava/vnitro-chce-obnovit-povinnost-hlasit-prechodne-bydliste-za-neoznameni-by-hrozila-pokuta--1479892
- ČERVENÝ, Václav a Jarmila ČERVENÁ (eds.). *Berní rula: generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651*. Praha: Libri, 2003. ISBN 8072770586.
- ČESKO. Zákon č. 48 ze dne 7. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=45178&nr=48~2F1997&rpp=15#local-content>
- ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62334&fulltext=z~C3~A1kon~20o~20soci~C3~A1ln~C3~ADch~20slu~C5~Beb~C3~A1ch&rpp=100#local-content>
- ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=46613&recShow=92&nr=111~2F1998&rpp=100#parCnt>
- ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 26. března 2009 o základních registrech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=68500&recShow=17&nr=111~2F2009&rpp=100#parCnt>
- ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=75500&nr=372~2F2011&rpp=100#local-content>

- ČESKO. Zákon č. 329 ze dne 13. října 2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=75290&fulltext=jednotn~C3~BD~20informa~C4~8Dn~C3~AD~20syst~C3~A9m~20pr~C3~A1ce~20a~20soc i~C3~A1ln~C3~ADch~20v~C4~9Bc~C3~AD&rpp=100#local-content>
- ČESKO. Zákon č. 296 ze dne 22. července 2009 o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: https://www.czso.cz/documents/11308/23212108/z296_09_slldb2011.pdf/e9ade53c-798a-451c-85b0-6fb6a24c863d
- ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>
- ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>
- ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111>
- ČESKO. Zákon č. 117 ze dne 26. května 1995 o státní sociální podpoře. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
- ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
- ČESKO. Nařízení vlády č. 161 ze dne 25. května 2011 o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až 68 zákona o základních registrech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: http://www.szrcr.cz/file/104_2_1/
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010a. *Sčítání lidu v Rakousko-Uhersku (1868-1910)* [online]. 2010 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/scitani_lidu_v_rakousko_uhersku_-1868_1910-
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010b. *První Československé sčítání lidu 1921* [online]. 2010 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/prvni_ceskoslovenske_scitani_lidu_1921
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010c. *Československé sčítání lidu 1930* [online]. 2010 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/ceskoslovenske_scitani_lidu_1930
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010d. *Soupis obyvatelstva v letech 1946 a 1947* [online]. 2010 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/soupis_obyvatelstva_v letech_1946_a_1947
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010e. *Československé sčítání lidu 1950* [online]. 2010 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/ceskoslovenske_scitani_lidu_1950
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010f. *Československé sčítání lidu 1970* [online]. 2010 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/ceskoslovenske_scitani_lidu_1970
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2010g. *Historie sčítání* [online]. 2010 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/historie_scitani
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2011a. *Vysvětlivky - Sčítací list osob* [online]. 2011 [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/vysvetlivky_scitaci_list_osob

- Český statistický úřad (ČSÚ). 2012. *Historie sčítání lidu na území České republiky I.* [online]. 2012 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015a. *Informace o sčítání* [online]. 2015 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/o_scitani
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015b. *Základní údaje o sběru elektronických sčítacích formulářů při sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2015 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/zakladni_udaje_o_sberu_elektronickyh_scitacich_formularu_pri_sldb2011
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015c. *Sčítání lidu domů a bytů 2011: Skartace formulářů je ukončena* [online]. 2015 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/skartace_formularu_je_ukoncena
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015d. *Sčítání lidu: bezpečnost na všech frontách* [online]. 2015 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/scitani_lidu_bezpecnost_na_vsech_frontach
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015e. *Ochrana dat* [online]. 2015 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/ochrana_dat
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2015f. *Právní předpisy* [online]. 2015 [cit. 2016-07-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/pravni_predpisy
- Český statistický úřad (ČSÚ). 2016. *Příští sčítání lidu proběhne moderním a levnějším způsobem* [online]. 2016 [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pristi-scitani-lidu-probehne-modernim-a-levnejsim-zpusobem>
- FIALOVÁ, Ludmila. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha: Mladá fronta, 1996, 400 s. ISBN 8020402837.
- FELIX, Ondřej. In: Youtube [online]. 3.4.2012 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=xMgkQ3IQkQQ>. Kanál uživatele Základní registry.
- HORSKÁ, Pavla. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. Praha: Panorama, 1990. Pyramida. ISBN 80-7038-011-X.
- iDnes.cz. 2014. *Jaké bude Sčítání lidu 2021? Vláda dostane čtyři varianty k rozhodnutí* [online]. c1999-2016 [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vlada-predbezne-rozhodne-o-podobe-scitani-fg2-/domaci.aspx?c=A140429_093215_domaci_jp
- Institut pro veřejnou správu (IVS). 2012. *Základní registry ve veřejné správě*. Praha, 2012 [cit. 2016-06-12] Dostupné také z: http://www.zdarns.cz/kurzy/zakladni_registry.pdf
- MAZOUCH, Petr. *Využití dat z mobilních sítí v geodemografickém výzkumu* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-07-17]. Fakulta informatiky a statistiky VŠE v Praze. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/demografie-a-geodemografie/ceska-demograficka-spolecnost/diskusni-vecery-1/prezentace-ke-stazeni/2015-10-21-vyuziti-dat-z-mobilnich-siti-v-geodemografickem-vyzkumu-2013-cast-i200b/view>.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR). *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-06-18]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socereg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1466271296134_2

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR). 2016a. *SIMS – Sdružené informace matrik studentů* [online]. Praha, c2013-2016 [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/sims-sdruzene-informace-matrik-studentu-1>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR). 2016b. *Datová rozhraní pro předávání dat - aktualizováno 1. 7. 2016* [online]. Praha, c2013-2016 [cit. 2016-07-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/datova-rozhrani-pro-predavani-dat>
- Ministerstvo vnitra ČR (MV ČR). 2014. *Informační systém evidence obyvatel* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informacni-system-evidence-obyvatel.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- Ministerstvo vnitra ČR (MV ČR). 2016. *Integrovaný operační program*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://projekty.osf-mvcr.cz/cz/37/default.aspx>
- NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 763 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů*. In: Štrasburk: Úřední věstník Evropské unie, 2008, ročník 2008, číslo 763.
- POSPÍŠILOVÁ, Lucie, Jiří NEMEŠKAL a Martin OUŘEDNÍČEK. *Využití dat z mobilních sítí v geodemografickém výzkumu – část II* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-07-17]. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/demografie-a-geodemografie/ceska-demograficka-spolecnost/diskusni-vecery-1/prezentace-ke-stazeni/2015-11-18-vyuziti-dat-z-mobilnich-siti-v-geodemografickem-vyzkumu-2013-cast-i200bi/view>.
- Správa základních registrů (SZR). 2016a. *Co (ne)jsou ZR?* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/co-jsou-to-zakladni-registry>
- Správa základních registrů (SZR). 2016b. *O SZR* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/sprava-zakladnich-registru>
- Správa základních registrů (SZR). 2016c. *Registr obyvatel* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel>
- Správa základních registrů (SZR). 2016d. *Agendové systémy* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel/agendove-systemy>
- Správa základních registrů (SZR). 2016e. *Registr osob* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-osob>
- Správa základních registrů (SZR). 2016f. *Registr práv a povinností* [online]. c2010-2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti>
- SRB, Vladimír. 1000 let obyvatelstva českých zemí. Praha: Karolinum, 2004, 275 s. ISBN 8024607123.
- STLOUKAL, Milan. Pokus o paleodemografii starých Slovanů. *Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje*. Praha: Ústřední úřad státní kontroly a statistiky, 1962, 4(1), 37.
- ŠIGUTOVÁ, Lenka. Legislativní rámec předávání výsledků SLDB 2011 Eurostatu. *Demografie*. Praha 2010, 52 (4), 271–272. ISSN 0011-8265.

- ŠMÍD, Vladimír. Vývoj evidence obyvatelstva: Nejstarší zmínky o sčítání obyvatelstva. *Veřejná správa* [online] [cit. 2016-06-11]. 2005, 2005 (45), 11. Dostupné také z: <http://www.fi.muni.cz/~smid/ve%F8ejn%E1%20spr%E1va%20%E8.%2045%20-%20p%F8%EDloha.html>.
- TIIT, Ene-Margit. 2011 POPULATION AND HOUSING CENSUS: METHODOLOGY. Tallinn: Statistics Estonia, 2014. ISBN 978-9985-74-560-1.
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). 2016a *Národní zdravotní registry* [online]. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/registry/narodni-zdravotni-registry>
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). 2016b *Informace o NZIS* [online]. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/nas/informace-nzis>

PŘÍLOHY

Příloha 1: Seznam informačních systémů spravovaných státními institucemi

	Správce	Název
1	Česká inspekce životního prostředí	Centrální informační systém (CIS)
2	Český statistický úřad	Integrovaný agendový informační systém registru osob (IAIS - ROS)
3	Český statistický úřad	Soustava statistických registrů (SSREG)
4	Český telekomunikační úřad	Automatizovaný systém monitorování kmitočtového spektra (ASMKS)
5	Český telekomunikační úřad	Systém pro podporu správy kmitočtového spektra (Spectra)
6	Český telekomunikační úřad	Modulární správní systém (MOSS)
7	Český úřad zeměměřický a katastrální	IS územní identifikace (ISUI)
8	Český úřad zeměměřický a katastrální	Informační systém katastru nemovitosti (ISKN)
9	Energetický regulační úřad	Jednotný informační systém ERU
10	Generální finanční ředitelství	Automatizovaný daňový informační systém (ADIS)
11	Generální ředitelství cel	Centrální registr subjektů (CRS)
12	Generální ředitelství cel	Informační systém agendy celního a daňového řízení
13	Ministerstvo dopravy	Aplikace pro testování nových řidičů a dopravců v rámci autoškol (eTesty)
14	Ministerstvo dopravy	Centralizovaný informační systém STK (CIS STK)
15	Ministerstvo dopravy	Centrální registr dopravců (CRD)
16	Ministerstvo dopravy	Centrální registr řidičů (CRŘ)
17	Ministerstvo dopravy	Centrální registr vozidel (CRV)
18	Ministerstvo dopravy	Informační systém o silniční a dálniční síti CR (ISSDS ČR)
19	Ministerstvo dopravy	Informační systém pro podporu při schvalování technické způsobilosti vozidel (ZTP)
20	Ministerstvo dopravy	IS Digitální tachograf (ISDT)
21	Ministerstvo dopravy	Databáze vozidel (DAVOZ)
22	Ministerstvo dopravy	Přeprava nebezpečných věcí (ADR)
23	Ministerstvo dopravy	Systém elektronického mytí (MÝTO)
24	Ministerstvo financí	Evidenční dotační systém/Správa majetku ve vlastnictví státu (EDS/SMVS)
25	Ministerstvo financí	Integrovaný informační systém státní pokladny (IISSP)
26	Ministerstvo financí	Informační systém programového financování (ISPROFIN)
27	Ministerstvo financí	VIOLA
28	Ministerstvo obrany	Biologický a monitorovací informační systém
29	Ministerstvo obrany	Informační systém mobilizačních příprav
30	Ministerstvo obrany	Informační systém o službě a personálu
31	Ministerstvo obrany	Informační systém Vojenské policie
32	Ministerstvo obrany	LETVIS
33	Ministerstvo obrany	Síť včasného zjištění armádní radiální monitorovací sítě (SVZ ARMS)
34	Ministerstvo obrany	Štábní informační systém AČR
35	Ministerstvo obrany	Zdravotnický informační systém
36	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém pomoci v hmotné nouzi
37	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém registr poskytovatelů sociálních služeb
38	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém v oblasti zaměstnanosti
39	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém o dávkách státní sociální podpory
40	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém o příspěvku na péči

	Správce	Název
41	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém o dávkách pro osoby se zdravotním postižením
42	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Informační systém sociálně-právní ochrany dětí
43	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Jednotný informační systém práce a sociálních věcí
44	Ministerstvo průmyslu a obchodu	IS Registru živnostenského podnikání
45	Ministerstvo spravedlnosti	Centrální evidence stíhaných osob
46	Ministerstvo spravedlnosti	Evidence znalců a tlumočnicků - prezentační část
47	Ministerstvo spravedlnosti	Informační systém Rejstříku trestů (RT)
48	Ministerstvo spravedlnosti	Informační systém registru obchodního rejstříku (ISROR)
49	Ministerstvo spravedlnosti	Informační systém insolvenčního rejstříku (ISIR)
50	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Informační systém uznávání kvalifikaci (ISKA)
51	Policie České republiky	Informační systém cizinců
52	Policie České republiky	Informační systém ZBRANĚ
53	Policie České republiky	Informační systém Policie ČR
54	Ministerstvo vnitra	Czech POINT - systém kontaktních míst veřejné správy
55	Ministerstvo vnitra	Informační systém datových schránek (ISDS)
56	Ministerstvo vnitra	Informační systém evidence cestovních dokladů (ISECD)
57	Ministerstvo vnitra	Informační systém evidence občanských průkazů (ISEOP)
58	Ministerstvo vnitra	Informační systém evidence obyvatel (ISEO)
59	Ministerstvo vnitra	Portál veřejné správy (PVS)
60	Ministerstvo vnitra	Rejstřík politických stran a politických hnutí
61	Ministerstvo vnitra	Ústřední evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky
62	Ministerstvo zahraničních věcí	Viza ČR (EVC2)
63	Ministerstvo zahraničních věcí	Systém na pořizování, přenos a zpracování žádosti o cestovní doklad s biometrickými prvky (ePasy)
64	Ministerstvo zdravotnictví	Ochrana veřejného zdraví
65	Ministerstvo zemědělství	Informační systém VODA
66	Ministerstvo zemědělství	Informační systém vodovodů a kanalizací (ISVaK)
67	Ministerstvo zemědělství	Integrovaný zemědělský registr (IZR)
68	Ministerstvo zemědělství	Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (LPIS)
69	Ministerstvo zemědělství	Společný zemědělský registr (SZR)
70	Ministerstvo životního prostředí	Integrovaný registr znečišťování životního prostředí
71	Ministerstvo životního prostředí	Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností
72	Ministerstvo životního prostředí	Informační systém SEA
73	Ministerstvo životního prostředí	Informační systém EIA
74	Nejvyšší kontrolní úřad	Kontrolní informační systém
75	Probační a mediální služba	Agendový informační systém AIS PMS
76	Správa státních hmotných rezerv	Informační systém pro plánování civilních zdrojů Argis (ISARGIS)
77	Správa státních hmotných rezerv	IS Krizkom
78	Správa základních registrů	Formulářový agendový informační systém (FAIS)
79	Správa základních registrů	Systém řízení přístupů do základních registrů (RACS)
80	Státní zemědělský a intervenční fond	Informační systém platební agentury (IS PA)
81	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	Registr externích adres (REA)
82	Státní ústav pro kontrolu léčiv	Centrální úložiště elektronických receptů
83	Státní ústav pro kontrolu léčiv	Registr léčivých přípravků s omezením
84	Úřad pro civilní letectví	IS úřadu pro civilní letectví (IS ÚCL)
85	Úřad pro ochranu osobních údajů	Informační systém Úřadu pro ochranu osobních údajů (IS ÚOOÚ)
86	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	Informační systém majetku státu (ISMS)
87	Úřad průmyslového vlastnictví	Informační systém duševního vlastnictví (ISDV)
88	Úřad vlády České republiky	Elektronická knihovna legislativního procesu (eKLEP)
89	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky	Národní zdravotnický informační systém (NZIS)
90	Vězeňská služba České republiky	Vězeňský informační systém (VIS)
91	Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky	Centrální registr pojištěnců
92	Zeměměřický úřad	IS veřejné správy zeměměřičtví

Zdroj: 317/2014 Sb., vlastní zpracování

Příloha 2: Úplný seznam editorů a správců

Ministerstvo kultury
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstvo spravedlnosti
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo vnitra
Ministerstvo zdravotnictví
Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo životního prostředí
Český báňský úřad
Český telekomunikační úřad
Energetický regulační úřad
Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Česká národní banka
Státní ústav pro kontrolu léčiv
Státní veterinární správa
Úřad pro civilní letectví
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Česká advokátní komora
Česká komora architektů
Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
Exekutorská komora České republiky
Komora auditorů České republiky
Komora daňových poradců České republiky
Komora patentových zástupců České republiky
Komora veterinárních lékařů České republiky
Notářská komora České republiky
krajské veterinární správy
krajské úřady
Magistrát hlavního města Prahy
Obecní úřady
Rejstříkové soudy

Zdroj: Nařízení vlády 161/2011 Sb.

Příloha 3: Vzor formuláře pro nahrávání dat do systému školních matrik pro střední školy

STRUKTURA DAT PŘEDÁVANÝCH ZE ŠKOLNÍ MATRIKY STŘEDNÍCH ŠKOL 2016/2017

Soubor dat předávaných ze školní matriky o žácích středních školNázev souboru: ve tvaru **S123456789_CC.xml**, kde číslice představují IZO školy a CC číslo části školy (č. souboru)

Formát předávaného souboru: XML

Popis položek souboru verze "SS.008":

Č.	NÁZEV POLOŽKY	VÝZNAM A OBSAH POLOŽKY	KÓDOVÁNÍ A TVAR	ČÍSELNÍK	TYP	DÉLKA	POVIN. POL.	ROZPĚTÍ
1	RDAT	Rozhodné datum sběru (datum, ke kterému se zjišťování provádí)	(D)D.(M)M.RRRR		D		ANO	
2	IZO	IZO vykazující školy	Školský rejstřík		C	9	ANO	
3	CAST	Číslo části školy			C	2	ANO	
4	RODC	Rodné číslo žáka	RRNDDXXXX ¹⁾		C	10	ANO	9-10
5	POHLAVI	Pohlaví žáka	Číselník Pohlaví	RAPO	C	1	ANO	
6	DAT_NAROZ	Rok narození a jeho část	RRRRPP ²⁾		C	6	ANO	
7	KSTPR	Kvalifikátor státního občanství	Číselník Resortní kvalifikátor státního občanství	RAKO	C	1	ANO	
8	STPR	Státní občanství žáka	Číselník Státy	RAST	C	3	ANO	
9	OBECB	Kód obce trvalého pobytu žáka ³⁾	Číselník Základní územní jednotky	RAUJ	C	6	ANO	
10	OKRESB	Okres trvalého pobytu žáka ³⁾	Číselník NUTS/LAU1	RAOR	C	6	ANO	
11	ODHL	Předchozí působiště nově přijatého žáka	Číselník Předchozí působiště žáka SŠ / Konzervatoře	RAPZ	C	3	ANO	
12	IZOZ	IZO školy, ze které se žák přihlásil ke vzdělávání ve střední škole ⁴⁾	Školský rejstřík		C	9	ANO	
13	STUPEN	Nejvyšší stupeň vzdělání, kterého žák dosáhl před přijetím na daný druh vzdělávání	Číselník Dosažený stupeň vzdělání	RAKK	C	1	ANO	
14	ZAHDAT	Datum zahájení dané formy a oboru vzdělání v dané SŠ	(D)D.(M)M.RRRR		D		ANO	
15	KOD_ZAH	Kód zahájení dané formy a oboru vzdělání v dané SŠ	Číselník Zahájení vzdělávání ve VOŠ/ konzervatoři/ SŠ	RAZV	C	1	ANO	
16	UKONDAT	Datum ukončení dané formy a oboru vzdělání v dané SŠ	(D)D.(M)M.RRRR		D		NE	
17	KOD_UKON	Kód ukončení daného druhu, formy a oboru vzdělání v dané SŠ	Číselník Ukončení vzdělávání ve VOŠ/ konzervatoři/ SŠ	RAUV	C	1	NE	
18	LET_PSD	Počet let splněné povinné školní docházky			I	1	ANO	
19	ROCNÍK	Ročník, ve kterém se žák vzdělává	Číselník ročníků	RARO	C	1	ANO	
20	PRIZN_ST	Příznak vzdělávání, opakování, přerušení vzdělávání	Číselník Průběh vzdělávání	RAPV	C	1	ANO	

STRUKTURA DAT PŘEDÁVANÝCH ZE ŠKOLNÍ MATRIKY STŘEDNÍCH ŠKOL 2016/2017

21	ZPUSOB	Způsob plnění povinné školní docházky, pokud žák plní ve škole povinnou školní docházku	Číselník Způsob plnění školní docházky na ZŠ	RASD	C	2	NE	
22	PRERUS	Celková doba přerušení daného druhu vzdělávání v měsících v dané škole (včetně prázdnin, počítá se každý započatý měsíc)	MM, zapisuje se po ukončení přerušení vzdělávání (návrat nebo odchod ze školy)		I	2	ANO	
23	TRIDA	Identifikace třídy (§ 23 školského zákona)	Školou používané jednoznačné označení třídy		C	25	ANO	1-25
24	OBOR	Obor vzdělání ve střední škole	Resortní číselník oborů AKSO	RASO	C	8	ANO	7-8
25	DRST	Druh vzdělávání v SŠ (např. střední s výučním listem, střední s maturitní zkouškou, nástavbové studium atd.)	Číselník Druh vzdělávání ve VOŠ/ konzervatoři/ SŠ	RADV	C	2	ANO	
26	DELST	Délka vzdělávacího programu ve střední škole	Číselník Délka vzdělávacího programu	RADS	C	2	ANO	
27	FST	Forma vzdělávání ve střední škole	Číselník Forma vzdělávání	RAFS	C	2	ANO	
28	JAZYK_O	Vyučovací jazyk oboru ve střední škole	Číselník Vyučovací jazyk oboru	RAJO	C	2	ANO	
29	JAZ1	Kód 1. cizího studovaného jazyka	Číselník Vyučovaný cizí jazyk	RACJ	C	2	ANO	
30	JAZ2	Kód 2. cizího studovaného jazyka	Číselník Vyučovaný cizí jazyk	RACJ	C	2	NE	
31	JAZ3	Kód 3. cizího studovaného jazyka	Číselník Vyučovaný cizí jazyk	RACJ	C	2	NE	
32	JAZ4	Kód 4. cizího studovaného jazyka	Číselník Vyučovaný cizí jazyk	RACJ	C	2	NE	
33	FIN	Zdroj financování žáka	Číselník Financování žáka / studenta	RAFZ	C	1	ANO	
34	KOD_ZK	Kód druhu vykonané zkoušky	Číselník Druh vykonané zkoušky	RADZ	C	1	NE	
35	KOD_OPAK	Příznak konané zkoušky	Číselník Vykonaná zkouška	RAVZ	C	1	NE	
36	JAZM	Kód cizího jazyka, ze kterého žák koná maturitní zkoušku (pouze u žáků konajících maturitní zkoušku)	Číselník Vyučovaný cizí jazyk	RACJ	C	2	NE	
37	VYSLCELK	Kód výsledku závěrečné zkoušky, maturitní zkoušky	Číselník Úspěšnost	RAUN	C	1	NE	
38	ZKDAT	Datum konání závěrečné zkoušky, maturitní zkoušky	(D)D.(M)M.RRRR		D		NE	
39	SERIE_V	Označení série tiskopisu vysvědčení o závěrečné nebo maturitní zkoušce			C	5	NE	1-5
40	CTISK_V	Číslo tiskopisu vysvědčení o závěrečné nebo maturitní zkoušce			C	10	NE	6-10
41	SERIE_L	Označení série tiskopisu výučního listu			C	5	NE	1-5
42	CTISK_L	Číslo tiskopisu výučního listu			C	10	NE	6-10
43	KOD_ZMEN	Kód změny	Číselník Kód změny	RAKZ	C	1	ANO	

STRUKTURA DAT PŘEDÁVANÝCH ZE ŠKOLNÍ MATRIKY STŘEDNÍCH ŠKOL 2016/2017

44	ZMENDAT	Datum uskutečněné změny	(D)D.(M)M.RRRR		D		NE	
45	KOD_VETY	Kontrolní rozlišení zda jde o větu o žákovi, absolventovi školy, osobě s přerušným či ukončeným vzděláním, osobě konající zkoušku atd.	Číselník Kód věty	RAKV	C	1	ANO	
46	PLAT_ZAC	Začátek platnosti věty	(D)D.(M)M.RRRR		D		ANO	
47	PLAT_KON	Konec platnosti věty	(D)D.(M)M.RRRR		D		ANO	

1) RRNNDDXXXX ve struktuře: RR= poslední dvojčíslí roku narození, NN u chlapců= MM (pořadové číslo měsíce), u dívek MM+50, DD= den narození, XXXX= pořadové číslo. U žáků narozených před rokem 1954 se uvádí devítimístný kód. U osob, kterým dosud nebylo přiděleno rodné číslo, se místo XXXX dosadí „X“+ trojmístné pořadové číslo přidělené jednoznačně školou. U osob, které byly přijaty za žáky školy, ale ke vzdělávání fakticky nenastoupily a do doby ukončení vzdělávání se tudíž nepodařilo zjistit jejich rodné číslo, se místo XXXX dosadí „Y“+ trojmístné pořadové číslo přidělené jednoznačně školou.

2) PP – Část roku narození se vyjadří písmeny „aa“ – leden až srpen, resp. „bb“ – září až prosinec.

3) U žáků s bydlištěm mimo ČR se do položky OBECB uvede kód „999999“ a do položky OKRESB se uvede složený kód „999xxx“, kde místo xxx se dosadí kód státu bydliště podle číselníku RAST.

4) U žáků, kteří se ke vzdělávání ve střední škole přihlásili ze školy zařazené ve školském rejstříku a v tomtéž roce byli přijati ke vzdělávání, se kontroluje na školský rejstřík, u ostatních žáků lze uvést kód „000000203“. U žáků, kteří absolvovali zahraniční školu, se uvede kód „999999xxx“, kde místo xxx se dosadí kód státu sídla školy podle číselníku RAST. U české školy při zastupitelském úřadu v zahraničí se uvede kód „000000xxx“, kde místo xxx se dosadí kód státu sídla české školy podle číselníku RAST.

Zdroj: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/datova-rozhrani-pro-predavani-dat>

Příloha 4: Přehled zjišťovaných údajů ve Sčítání lidu 1921–2011

Údaje o obyvatelích	Rok sčítání									
	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	
Jméno a příjmení, adresa	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Rodné číslo	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	
Datum narození	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Pohlaví	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Rodinný stav	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Registrované partnerství	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	
Datum posledního sňatku	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	
Pořadí manželství	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	
Datum/rok ovdovění	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	
Datum/rok rozvodu, rozluky	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	
Počet živě narozených dětí celkem	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
z toho v posledním manželství	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	B	✓	
Druh pobytu/přítomnosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Trvalé bydliště/domovská obec	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Trvalé bydliště v době narození	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓	
Bydliště 1 rok před sčítáním	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	
Od kdy bydlí zapsaná osoba v obci	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Odkud se přistěhovala do obce	✗	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Je-li reemigrant, odkud se přistěhoval do ČR	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Členové bytové domácnosti pobývající 12 měsíců a déle mimo území ČR	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	
Státní občanství	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Národnost	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Mateřský jazyk	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✓	
Náboženské vyznání, víra, bez vyznání	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓	
Nejvyšší ukončené vzdělání	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Znalost čtení a psaní	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Soupis obyvatel cikánského původu	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	
Tělesné vady	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Zdroj obživy/ekonomická aktivita	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Zaměstnání, povolání	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Postavení v zaměstnání	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	
Kvalifikace v oboru	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	
Vedlejší/další povolání	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	
Odvětví ekonomické činnosti (skupina a třída povolání)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Zaměstnavatel, místo pracoviště, od roku 1970 též škola	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Společenská skupina/sociální příslušnost	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	
Dojížděka do zaměstnání nebo do školy	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	
Výdělečné povolání, jeho druh a postavení v povolání k 16. 7. 1914	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
Příslušnost ke společenské skupině k 1. 3. 1950, k 1. 1. 1946 a k 1. 5. 1938	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	
U zaměstnavatelů/podnikatelů počet všech zaměstnanců	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	B	✗	
Vztahy mezi členy domácnosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Soužití manželů, oddělené bydlení a jeho důvod	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	
Chtěné/nechtěné bydlení s další rodinou/rodinami v bytě	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	
Výměra obhospodařované zemědělské půdy v ha	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	

B = údaj nezpracován z důvodu jeho blokáce Úřadem pro ochranu osobních údajů

Zdroj: <https://www.czso.cz/documents/10180/25385875/19523983+2400013a01.pdf/2ac73ea4-170e-4afb-a4c2-8328b666df7a?version=1.0>

Příloha 5: Odvětví ekonomické činnosti

- zemědělství, myslivost
- lesnictví a těžba dřeva
- rybolov a chov ryb
- těžba a úprava uhlí, rud, ropy a zemního plynu, kamene, písku aj.; podpůrné činnosti při těžbě (průzkumné práce, vrty, odvodňování pod.)
- výroba potravinářských výrobků, nápojů, tabákových výrobků
- výroba textilií, oděvů, kožešin. výrobků, obuvi; kožedělný průmysl
- zpracování dřeva, výroba papíru, buničiny a výrobků z papíru, dřeva, proutí, korku aj.
- tisk, vázání a souvis. činnosti; rozmnožování nahaných nosičů
- výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
- výroba chemických látek a přípravků
- farmaceutická výroba
- výroba pryžových a plastových výrobků
- výroba a zpracování skla, keramiky, porcelánu, kamene, stavebních materiálů a výrobků
- výroba a hutní zpracování kovů; slévárnictví
- výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků; úprava kovů; obrábění
- výroba počítačů, elektronických, měřicích a optických přístrojů a zařízení, komunikačních zařízení, spotřební elektroniky
- výroba elektrických zařízení (vč. rozvodných a kontrolních zařízení, spotřebičů pro domácnost, baterií a akumulátorů, optických a elektrických kabelů apod.)
- výroba ostatních strojů a zařízení (např. zemědělských, obráběcích, pro těžbu a průmysl. výrobu, zdvihacích zařízení, čerpadel, ložisek, převodů, ručních náradí s motorem aj.)
- výroba motorových vozidel (vč. jejich motorů, dílů a příslušenství), přívěsů a návěsů
- výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
- výroba nábytku
- ostatní zpracovatelský průmysl (výroba bižuterie, hraček, hudebních nástrojů, sportovních potřeb atd.)
- opravy, údržba a instalace strojů a zařízení
- výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepla
- zásobování vodou
- činnosti související s odpadními vodami
- shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití
- sanace a jiné činnosti související s odpady
- výstavba budov
- inženýrské stavitelství (výstavba silnic, železnic, inženýrských sítí, mostů aj. staveb)
- specializované stavební činnosti (demolice, pokrývačské práce, elektroinstalační, instalatérské aj. stavebně instalační práce, kompletační a dokončovací práce - omítkářské, sklenářské atd.)
- obchod s motorovými vozidly (vč. dílů a příslušenství), opravy a údržba motorových vozidel
- velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu
- maloobchod
- pozemní a potrubní doprava
- vodní doprava
- letecká doprava
- skladování a vedlejší činnosti v dopravě (nakládání a vykládání zboží, provoz a správa silnic, parkovišť, terminálů - nádraží, letišť, překladišť, údržba dopravních zařízení apod.)
- poštovní a kurýrní činnosti
- ubytování; stravování a pohostinství
- vydavatelské činnosti (vydávání knih, periodik, softwaru apod.)
- činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a TV pořadů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti

- tvorba televizních a rozhlasových programů a vysílání
- telekomunikační činnosti
- činnosti v oblasti informačních technologií (programování, správa počítačového vybavení, poradenství aj.)
- informační činnosti (zpracování dat, hosting, zpravodaj. agentury aj.)
- peněžnictví a finanční zprostředkování
- pojišťovnictví a penzijní financování (kromě povinného sociálního zabezpečení)
- činnosti v oblasti nemovitostí (nákup, prodej, pronájem a správa nemovitostí, činnost realitních agentur, oceňování apod.)
- právní, účetnické a auditorské činnosti; daňové poradenství
- poradenství a služby pro podniky v oblasti řízení, organizace, plánování, kontroly, marketingu, lidských zdrojů, komunikace aj.
- architektonické a inženýrské činnosti a poradenství (projektování, konstrukční návrhy, geologický průzkum, činnosti geodetické, kartografické, meteorologické aj.)
- technické zkoušky a analýzy (chem., fyz. aj.)
- výzkum a vývoj
- reklama, průzkum trhu a veřejného mínění
- ostatní profesní, vědecké a technické činnosti (návrhářské, grafické, fotografické, překladatelské, odborné poradenství atd.)
- pronájem a leasing
- zprostředkování zaměstnání
- činnosti cestovních agentur a kanceláří, rezervační, průvodcovské, informační aj. služby v cestovním ruchu
- bezpečnostní a pátrací činnosti (soukromé bezpečnostní agentury, provoz bezpečnostních systémů)
- úklidové činnosti
- úprava krajiny (vč. zahrad, parků, veřejných ploch)
- administrativní a jiné podpůrné činnosti pro podnikání (call centra, balicí služby, pořádání kongresů a veletrhů aj.)
- veřejná správa (státní správa, samospráva), obrana, povinné sociální zabezpečení, veřejný pořádek a bezpečnost, spravedlnost a soudnictví, nápravná zařízení, protipožární ochrana
- školství, vzdělávání (vč. vzdělávání mimo školský systém - kurzy a školení, autoškoly, umělecké a sportovní vzdělávání apod.)
- zdravotnictví
- veterinární činnosti
- sociální péče v zařízeních
- ambulantní a terénní sociální služby
- tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti (umělecká tvorba, divadelní, hudební aj. umění, provozování kulturních zařízení)
- činnosti knihoven, archivů, muzeí, botanických a zoologických zahrad, přírodních rezervací, provoz a ochrana památek
- činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
- sportovní, zábavní a rekreační činnosti
- činnosti profesních, politických, společenských, kulturních, zájmových organizací, církví a náboženských organizací, odborových svazů, hnutí aj. sdružení
- opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
- ostatní osobní služby (čištění oděvů, kadeřnictví, kosmetika aj.)
- práce domácího personálu pro domácnost, jednotlivce (hlídání dětí, výpomoc v domácnosti, osobní řidič, správce domu apod.)
- činnosti mezinárodních organizací (OSN, EU, Světová banka apod.)

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/sldb/vysvetlivky_scitaci_list_osob